

PROGRAMA

l' Esquerra, la nova frontera.

Vota ESQUERRA
REPUBLICANA
DE CATALUNYA

PRESENTACIÓ

És un fet que Catalunya no pot aspirar a governar l'Estat Espanyol. El Congrés dels Diputats té un total de 350 representants i, d'aquests, els catalans només n'elegim 46. El Senat té un total de 281 representants i, d'aquests, els catalans només n'elegim 16. És evident, doncs, que encara que tots els Diputats i Senadors de Catalunya parlessin amb una sola veu, la seva influència en la governabilitat de l'Estat Espanyol seria mínima. Així, què cal anar a fer a Madrid?

Per Esquerra Republicana de Catalunya, el partit del nacionalisme i el progrés en llibertat, la presència al Congrés i al Senat es justifica per una doble consideració. Primer, perquè cal que l'Estat Espanyol escolti a aquells que defensen sense claudicacions, sense conformisme i sense ambigüitats l'identitat nacional de Catalunya i el seu dret a la plena sobirania nacional i a l'autodeterminació. Segon, perquè cal impulsar, promoure i treballar per al benestar material, la qualitat i les condicions de vida quotidianes de tots els homes i dones de Catalunya i de la societat catalana en el seu conjunt, en qualsevol fòrum on això sigui possible, des de l'horitzó d'una esquerra moderna i crítica.

En un país que viu escindit entre un catalanisme conservador i regionalista i una esquerra burocràtica i sucursalista, és indispensable donar la confiança a aquells per als quals la nació i el progrés econòmic i social no són conceptes contradictoris. Aquesta és l'alternativa d'Esquerra Republicana de Catalunya. Una alternativa que es fonamenta en la necessitat d'assolir una nova frontera política, social, econòmica, cultural i ecològica, superadora del desencís i la tristor de la Catalunya actual. La nova frontera de la llibertat i la raó, de la Catalunya nacional i progressista. Tenim el programa per fer-ho i els homes i les dones per portar-lo endavant.

FUNDACIÓ

JOSEP IRLA

Biblioteca

115 (ERC) / R.84

Joan Hortalà i Arau

Secretari General d'Esquerra Republicana de Catalunya

1.- SOBIRANIA NACIONAL DE CATALUNYA I TRANSFORMACIÓ DE L'ESTRUCTURA DE L'ESTAT ESPANYOL

1.1.- La qüestió nacional

1.1.1.- Des de l'any 1979, amb el referèndum de l'Estatut i la seva ratificació per les Corts Generals, Catalunya és formalment una comunitat autònoma dins l'Estat Espanyol. Un Estat que proclama la seva "indisoluble unitat" en l'article 2 de la Constitució. Tanmateix, molts catalans no pensen que aquest sigui un model polític definitiu, sinó més aviat el reconeixement d'un dret - a l'autogovern, a tenir un cert grau de poder administratiu i polític - que pot conduir cap a un altre - a l'autodeterminació, a decidir lliurement la futura estructura política del país en un acte sobirà -. De fet, va ésser segurament la percepció col·lectiva dels ciutadans de la relació entre aquests dos drets la que va portar a un resultat majoritari favorable a l'aprovació de l'Estatut. És significatiu que ja en una enquesta de l'any 1981, més del 44% de la població menor de 30 anys afirmés que es sentia més catalana que espanyola, i que s'observi un desplaçament del vot jove cap a candidatures de missatge més o menys nacionalista des de 1980. O que, en una enquesta recent, el 46% de la població catalana es manifesti favorable a la reforma de l'Estatut, ampliant-ne les competències, i un 40% vegi amb bons ulls la independència. A les darreres eleccions per al Parlament de Catalunya, només les forces vinculades a la dreta i al centre-dreta espanyolista, i els personatges més vinculats al neo-centralisme del PSOE, defensaven explícitament que aquest model és suficient en el seu marc actual. És gairabé impossible saber si els creixents símptomes d'insatisfacció es convertiran en actitud de rebuig, si el sentiment d'afirmació nacional esdevindrà prou fort per tal d'obligar als partits ara per ara majoritaris a cercar altres alternatives. En tot cas, no és arriscat dir que no hi ha una posició de consens entre els diversos sectors de la societat catalana i que l'exercici diari de l'autonomia va dissipant la mitificació que s'havia fet de l'Estatut per com a eina jurídica per solucionar la dicotomia Catalunya / Espanya.

1.1.2.- Avui, el discurs unitari dels partits catalans anti-franquistes de 1978 a 1980, encarnat en la sinonímia entre el concepte polític d'autogovern, el concepte jurídic d'Estatut, i el concepte institucional i administratiu de Generalitat, sembla haver-se desfigurat definitivament. Hi han creixents vacil·lacions i ambigüitats en la classe política majoritària, indecisions i dubtes en els seus electors i militants més fidels.

També a la darrera campanya electoral per al Parlament de Catalunya, la diversitat d'opinions i opcions era patent. Des del difús i problemàtic federalisme del PSC, que no té res a veure amb el que sempre s'ha entès per aquest terme, el pacte federal obert entre comunitats sobiranes de Pí i Margall, passant per la calculada polisèmia catalanista de CiU, que fluctua entre l'autonomisme i la singularització basada en un eteri pacte amb la Corona, fins l'intent d'iniciativa per assumir certes reivindicacions nacionalistes.

1.1.3.- Però no es pot parlar de la qüestió nacional sense tenir molt present la interacció entre política i cultura. Catalunya té tots els factors objectius que la definirien com una nació. Té la llengua, té la cultura, té el passat històric comú. Malgrat això, és innegable que els factors subjectius, la voluntat de ser i articular-se políticament com a tal, no són viscuts d'una manera homogènia pels diversos sectors de la societat catalana. No es tracta ja que des d'una perspectiva política es propugnin models alternatius i, moltes vegades, irreconciliables -segons hom s'adhereixi al centralisme, l'autonomisme, el federalisme, l'independentisme...-, sinó que a Catalunya existeixen percepcions molt diferents de l'identitat de grup. La imposició de la llengua i la cultura castellana, mitjançant la seva socialització i aprenentatge forçat en tots els àmbits de la vida col·lectiva des del S. XVIII, l'intent de genocidi cultural del franquisme, i la forta immigració del període 1950-70, han fet de Catalunya una societat lingüísticament dual i culturalment segmentada. Per una banda, hi ha una població catalano-parlant diglòsica, que aprèn obligatoriament el castellà, i per l'altre, una població castellano-parlant que coneix molt limitadament el català o l'ignora. Això ha generat extensos fenòmens d'aculturació -castellanització cultural de la població catalano-parlant, amb tendència a la substitució lingüística - i de sincretisme - assimilació mútua d'alguns elements de cada una de les cultures per part de la població de llengua contrària, amb tendència al predomini de la cultura castellana -. Això amb la complicació afegida en els darrers vint anys de l'impacte de la cultura quotidiana de masses d'origen nord-americà, extesa arreu del món occidental. I l'entrecreuament entre reconeixement lingüístic, identificació col·lectiva i cultural, i actitud política, les barreja i mestissatges, s'han materialitzat sovint en nivells d'agrupament socio-cultural contradictoris. En altres paraules, per importants sectors de la població el fet de sentir-se o no català no és estrictament correlatiu a l'ús de la llengua, i tampoc es tradueix linealment en un sentiment de pertinença a una comunitat comuna, la nació, que englobaria sense negar-les a totes les altres, donada la confusió entre identitat cultural, comunitat civil i comunitat política.

1.1.4.- La diversitat de conductes i comportaments culturals a Catalunya ha portat a determinats intel·lectuals a especular sobre les semblances entre la nostra societat i el "melting pot" nord-americà. Però obliden que el que fa a un nord-americà sentir-se indiscutiblement com a tal i, alhora, mantenir si vol la seva identitat italiana, irlandesa, jueva o polaca, és precisament l'acceptació de l'anglès com a llengua universal de cultura i comunicació social, i el fet de viure en un mateix Estat, separat i diferenciat políticament d'altres.

1.1.5.- En aquest context, el nus del problema és com construir una majoria social que asseguri la continuïtat de la vertebració nacional de Catalunya. Al nostre entendre, això només es pot fer des de posicions nacionalistes, és a dir, amb l'horitzó d'assolir el dret a l'autodeterminació. En una situació on la llengua catalana està molt lluny d'uns mínims de normalitat en el seu ús social, en que els diversos agrupaments socio-culturals presents en la societat catalana semblen qüestionar la pròpia existència d'una comunitat compartida, per més oberta que se la consideri, és necessari promoure una consciència comuna dels ciutadans en relació al fet nacional de Catalunya. Altrement, ens veurem abocats a la provincialització i al localisme cultural. No pas al "melting pot", com alguns suposen, sinó a la "libanització", a la descomposició de tots els referents culturals que mantenen una societat nacionalment articulada. Per aquesta raó, és més necessari que mai un projecte polític nacional. Un projecte que no es fonamenti en una visió conservadora, essencialista i intolerant de Catalunya, contraposat a la Catalunya real. Que sigui cosmopolita i universalista i que respecti i encoratgi la diferència. Que concebeixi la cultura com una dinàmica canviant, de realitats múltiples i en permanent transició. Que assumeixi que tots els empelts i les formes culturals mixtes són patrimoni de la comunitat civil, plural i contradictòria. Però que no pot renunciar als dos mecanismes bàsics per garantir la unitat civil de la nació: que la llengua catalana sigui l'element bàsic d'integració i comunicació social i, sobretot, que Catalunya s'arribi a constituir en comunitat política sobirana, auto-organitzant lliurement la seva vida pública responant a les exigències de la societat catalana i dels seus ciutadans, i no als interessos uniformitzadors i assimilacionistes de l'Estat Espanyol.

1.2.- La dependència política i econòmica de Catalunya respecte a l'Estat Espanyol

1.2.1.- La situació actual, els comportaments que hem descrit en el

conjunt de la societat catalana, s'han d'entendre analitzant el procés de dependència de Catalunya respecte a l'Estat Espanyol. Des de la derrota de 1714, Catalunya s'ha vist sotmesa progressivament a la desarticulació de tots els elements que constitueixen l'entramat de qualsevol nació normal: sobirania política, dret propi, autonomia econòmica, i identitat cultural. De la Guerra de Successió fins la darrera dictadura, amb els breus intervals de la Primera i Segona República, l'intent sistemàtic de fer desaparèixer la Catalunya nacional s'ha manifestat en una línia gairebé continua que va des de la promulgació del Decret de Nova Planta per Felip V, el primer rei de la família Borbó d'Espanya, fins les detencions, empresonaments i assassinats massius de demòcrates i nacionalistes que següen a l'entrada del general Franco a Barcelona. Avui, l'Estat Espanyol s'ha dotat d'un sistema constitucional democràtic que el configura com un Estat de Dret. Però Catalunya disposa només d'una capacitat restringida d'autogovern dins d'aquest sistema, que li permet un escassíssim marge de maniobra per revertir l'acció històricament continuada d'aquest mateix Estat contra l'identitat i el futur nacional de Catalunya, mentre perduren polítiques i actuacions en sentit contrari. Des de la nostra perspectiva, doncs, l'únic ús possible que es pot fer nacionalment de la Constitució que legitima el model actual de l'Estat Espanyol és, com ha afirmat la Primera Convenció per la Independència Nacional, reivindicar democràticament des d'aquest Estat de Dret el nostre dret a l'Estat. Perquè, a la pràctica, el sistema constitucional actual no permet superar el procés de submissió política, depredació econòmica i substitució cultural i lingüística iniciat fa més de tres-cents anys.

1.2.2.- La dependència política de Catalunya respecte a l'Estat Espanyol és evident si es considera el disseny general de l'Estat. La Constitució situa a les nacions històriques, com Catalunya o el País Basc, al mateix nivell que les regions espanyoles i les organitza artificialment en comunitats autònomes equivalents. Manté l'estructura administrativa centralista tradicional dels darrers dos segles, basada en les províncies i els governs civils, que actuen com un instrument de control coercitiu per a tot el territori. La sobirania democràtica del Parlament de Catalunya és una caricatura del poder legislatiu que té qualsevol Parlament arreu d'Europa Occidental, a causa d'un marc competencial que no és decisiu en els aspectes més rellevants per la governabilitat de qualsevol país: ordre públic i justícia, política econòmica i financera, macropolítiques de benestar social i relacions internacionals.

En aquesta perspectiva, les actuacions del govern de la Generalitat es redueixen a l'administració i gestió d'un conjunt de serveis públics limitats, sense capacitat de decisió efectiva en el moment de dissenyar programes de govern coherents amb les necessitats i demandes de la societat catalana. Tot plegat configura Catalunya com una regió espanyola més en règim de descentralització administrativa i sense poder real per elegir en llibertat i democràcia el seu esdevenidor nacional.

1.2.3.- La dependència econòmica de Catalunya respecte a l'Estat Espanyol és també evident si tenim en compte les xifres relatives a l'enorme diferència entre el que l'Estat recapta a Catalunya i el que hi gasta, el saldo negatiu de la balança comercial Estat/Catalunya, i la continuada subordinació a una política financera que s'exerceix des de Madrid i malbarata dràsticament la nostra riquesa. Una dependència que no reverteix en la millora de les condicions i qualitat de vida dels ciutadans catalans, sinó que serveix per continuar mantenint l'estructura actual de l'Estat Espanyol. Una valoració de l'any 1985 indicava que la diferència entre el que l'Estat Espanyol recapta a Catalunya, tant per via fiscal com a través de la Seguretat Social, i el que hi gasta superava el bilió de pessetes. Segons aquesta valoració, Catalunya aportava a l'Estat 2,028 bilions de pessetes i, sumades les despeses de l'Estat i de la Seguretat Social a Catalunya i les de la pròpia Generalitat, aquestes només arribaven a un total de 0,930 bilions de pessetes. Això vol dir que l'Estat cobrava per cada ciutadà català 332.716 pessetes a l'any i en retornava per serveis o inversions només 152.334. O, en termes més senzills, que per cada 100 pessetes que pagava cada ciutadà a l'Estat, aquest l'hi retornava només 46 pessetes. A la vegada, el dèficit de la balança comercial catalana respecte a l'Estat Espanyol, que no fa gaires anys encara era positiva, té una de les seves causes principals en les polítiques econòmiques generals i sectorials realitzades des de Madrid que han provocat, entre altres, l'absorció de totes les empreses d'energia catalanes, el pràctic desmantellament de subsectors industrials sencers, la pèrdua de mercats i inversions estrangeres o la descapitalització de molts subsectors agraris i ramaders tradicionals. I, en el terreny financer, la irracionalitat d'imposar alts coeficients d'inversió obligatòria a les Caixes d'Estalvi, amb el conseqüent drenatge per aquells part de l'estalvi dels catalans que s'inverteix fora de Catalunya, o la recent reforma del mercat de valors, tendent a disminuir l'activitat borsària catalana, demostren que continua la dinàmica històrica de l'Estat Espanyol consistent en intentar eliminar la capacitat econòmica i financera de Catalunya en tot allò que signifiqui competitivitat, és a dir, no dependència.

1.2.4.- Aquest marc de dependència econòmica i política de Catalunya suggereix que l'única sortida possible a curt plaç és la transformació de l'estructura i natura de l'Estat Espanyol en una direcció favorable als interessos polítics i econòmics de la societat catalana.

1.3.- El panorama polític immediat

1.3.1.- El panorama polític immediat de Catalunya no representa un element positiu per corregir els comportaments i el marc descrit. El fenomen del bipartidisme produeix una falsa divisió en la societat catalana entre nació i progrés, entre catalanisme i esquerra. Davant d'un bon nombre de ciutadans, la nació i el catalanisme s'encarnen en una coalició de centre-dreta que promou una concepció folklorica, pairalista i localista del país, que confón el que és política de govern i, per tant, de partit, amb la funció pròpia de les institucions d'autogovern, la representació institucional de tota la societat catalana i no només d'una de les seves parts, i que practica un discurs monopolitzador dels símbols d'identitat de la Catalunya nacional. Davant d'un altre bon nombre de ciutadans, el progrés i l'esquerra s'encarnen en un partit socialista que promou un cosmopolitisme sense referents per justificar la seva sucursalització a centres de decisió no catalans, que objectivament exerceix de caixa de ressonància del neo-centralisme del govern de l'Estat, i que ha abandonat el projecte de canvi econòmic i social a favor de les classes populars que justificava la seva fundació. Aquest bipartidisme no és representatiu de la pluralitat i la diversitat real de la societat catalana, i amaga l'existència d'una àmplia corrent d'opinió per la qual nació i progrés són realitats complementàries. Una corrent d'opinió ara per ara dispersa, però que creix cada vegada més en els àmbits de l'associacionisme i, en general de la comunitat civil.

1.3.2.- Les propostes polítiques provinents d'ambdues opcions difícilment poden resoldre la qüestió nacional de Catalunya, que passa necessàriament per l'augment de poder polític i econòmic de les institucions catalanes. El catalanisme conservador proposa retornar a l'esperit del 79, a que l'Estat Espanyol faci una lectura generosa de l'Estatut o menys restrictiva de la Constitució, argumentant que l'Estatut va ésser fruit d'un pacte polític que cal respectar en la lletra i en la intenció del moment. Aquest plantejament és inconsistent. Serveix, potser, per invocar el victimisme, però no per afrontar el problema real,

que en el cas de situacions conflictives entre Catalunya i l'Estat previa sempre el criteri de l'Estat i que l'augment de possibilitats en l'exercici de competències és irrellevant si paral·lelament no augmenta la sobirania política. En el fons, aquesta proposta és un fidel mirall de la voluntat regionalista dels polítics que la formulen. El partit socialista proposa, almenys si hom fa cas del seu sector menys espanyolista, caminar cap a un Estat federalitzant, utilitzant les possibilitats de cessió de competències i d'harmonització de l'article 150 de la Constitució, amb una homogeneització de totes les comunitats autònomes. Aquest plantejament també és inconsistent. Comportaria certament una uniformització a l'alça a nivell estatal i, possiblement, algunes competències més per les institucions catalanes. Però Catalunya tindria la permanent espasa de Damòcles d'uns poders concedits per delegació, practicament en qualitat de préstec. S'ha d'insistir una altra vegada que el tema rellevant és l'augment de sobirania política, de poder democràtic no condicionat exteriorment.

1.3.3.- Per superar la fragmentació civil de Catalunya i la seva dependència imposada, existeix un projecte possible, realista i aplicable, la via de l'independentisme democràtic: procedir gradualment a la transformació de les institucions i de la legalitat fins arribar a la plena sobirania nacional. Una via que es concebeix en un desenvolupament successiu. Primer, defensar el reforçament de l'autogovern actual, amb la finalitat de no perdre uns mínims instruments que es poden utilitzar, si més no, de punt de partença. Segon, la reforma de l'Estatut per limitar el procés de dependència política, reforma que implica el concert econòmic, limitador al seu torn del procés de dependència econòmica. I, tercer, reforma de la Constitució per tal que es reconegui el dret a l'autodeterminació i, conseqüentment, Catalunya arribi per fi a disfrutar d'un tracte d'igual a igual amb la resta de comunitats polítiques sobiranes en l'horitzó d'una unió federal europea. Des de la nostra concepció, la legitimitat d'aquesta via es veu corroborada per la frustració de les expectatives que havia generat la reinstauració de la Generalitat. Després de dues legislatures del Parlament de Catalunya, l'esgotament competencial i l'ofegament financer ens porten a un atzucac en el qual no és possible solucionar la disfunció entre el que s'havia fet creure que calia esperar de la Generalitat i el que la Generalitat realment pot fer, amb les tensions corresponents que això ja està creant en la societat catalana. La responsabilitat política i nacional hauria de fer créixer la il·lusió i l'esperança per evitar caure en el parany de la prudència i el conformisme.

1.4.- Les prioritats programàtiques d'ERC

1.4.1.- La reforma i modificació de les lleis estatals inspirades en l'harmonització autonòmica de 1981 i de qualsevol desplegament legal o administratiu que limiti l'autonomia actual

Per a ERC, el sistema autonòmic actual és una construcció inviable. L'Estat Espanyol, fins i tot en aquelles matèries on l'Estatut fixa competències exclusives, s'atribueix tant la llibertat d'acció per intervenir administrativament i crear serveis paral·lels, com la capacitat de limitar-les emprant una interpretació anti-autonòmica de la Constitució en el moment d'elaborar lleis orgàniques. A la vegada, paralitza el desplegament legal que pugui fer d'aquestes competències el Parlament de Catalunya, mitjançant la presentació de recursos al Tribunal Constitucional contra les lleis que aquest aprova, recursos que deixen en suspensió l'aplicació de la llei, mentre la presentació de recurs per part del Parlament de Catalunya al Tribunal Constitucional contra lleis de l'Estat no comporta la suspensió, d'acord amb els preceptes discriminatoris de la pròpia Llei Orgànica del Tribunal Constitucional. En l'actualitat, per exemple, de les lleis aprovades pel Parlament de Catalunya, estan suspeses en la seva aplicació les següents:

- la Llei de Modernització de l'Empresa Familiar Agrària
- la Llei de Funció Pública de l'Administració de la Generalitat,
- la Llei de Cambres Professionals Agràries,
- la Llei de Prevenció i Assistència en Matèria de Substàncies que generen Dependència,
- la Llei de Pesca Marítima de Catalunya,
- la Llei d'Ensenyaments no Reglats i de Creació de l'Institut Català de Noves Professions,
- la Llei de Residus Industrials,
- la Llei Municipal i de Règim Local de Catalunya,
- la Llei de Transports per Carretera,
- la Llei de Successió Intestada,
- la Llei d'Administració Hidràulica de Catalunya,
- la Llei de Finançament del Pla Únic d'Obres i Serveis de Catalunya,
- i, fins i tot, articles de la Llei del Pressupost de la Generalitat de Catalunya per 1988.

D'altra banda, l'Estat Espanyol s'està emparant actualment en l'ingrés a la Comunitat Europea per intentar recuperar competències ja traspassades i, alhora, està reforçant deliberadament contra-poders en

l'àmbit de l'administració perifèrica de l'Estat i de les funcions de representació, tutela i control territorial que corresponen al govern de l'Estat, contra-podors que creen dificultats, no ja a l'autonomia, sinó a la simple descentralització administrativa, i que signifiquen una disminució de l'eficàcia funcional en perjudici dels ciutadans i un increment innecessari de la despesa pública.

ERC defensarà durant la propera legislatura:

1.4.1.1.- La reforma de la Llei Orgànica del Tribunal Constitucional, introduint-hi el principi de tracte d'igual a igual en la seva aplicació en el cas de recursos presentats per hipotètics vicis d'inconstitucionalitat o de vulneració estatutària. A la vegada, es fixaria un termini no superior a 6 mesos per dictar sentència.

1.4.1.2.- La reforma de tot aquell conjunt de lleis de l'Estat que impossibilitin o dificultin una lectura de la Constitució favorable a l'autogovern de Catalunya. Aquestes són, entre altres:

- la Llei de la Funció Pública,
- la Llei de Bases de Règim Local,
- la Llei Electoral,
- la Llei Orgànica del Dret a l'Educació,
- la Llei d'Investigació Científica i Tècnica,
- la Llei de Reforma Universitària,
- la Llei de Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat,
- la Llei de Finançament de les Comunitats Autònomes,
- l'Estatut de Ràdio i Televisió,
- la Llei de Tercers Canals de Televisió,
- la Llei de Televisió Privada,
- la Llei del Mercat de Valors,
- la Llei del Poder Judicial,
- la Llei de Demarcació i Planta Judicial,
- la Llei d'Hisendes Locals,
- la Llei del Patrimoni Històric Espanyol,
- i la Llei de Conservació dels Espais Naturals.

1.4.1.3.- L'abolició de tots els serveis estatals en aquelles matèries, com cultura i joventut, on les autonomies tenen competència exclusiva, amb la desaparició dels Ministeris de l'Estat corresponents, i la reestructuració de l'administració perifèrica residual de l'Estat per evitar les duplicacions de despesa i intervenció que resulten del manteniment de dispositius centralistes.

1.4.1.4.- La constitució de Catalunya en Província Única, d'acord amb l'article 141.1 de la Constitució, que comportaria la desaparició de les Diputacions Provincials i els Governadors Civils, amb la corresponent disminució de la despesa pública, simplificació i racionalització de l'administració territorial, i augment de la capacitat de la Generalitat en l'àmbit tant d'ordenació del territori com de prestació de serveis públics.

1.4.1.5.- La modificació i revisió del Fons de Compensació Interterritorial, des de la perspectiva de la solidaritat correctament entesa i de la participació pròpia i directa en els seus organismes rectors de les autonomies, a fi que recuperi la seva funció bàsica de correcció de desequilibris interterritorials. El Fons de Compensació Interterritorial ha d'assumir entre les seves càrregues la totalitat de l'inversió necessària per l'exercici de competències autonòmiques i, per tant, la nova inversió.

1.4.1.6.- L'elaboració d'una Llei de Defensa dels Interessos de les Comunitats Autònomes davant la Comunitat Europea, inspirada en la legislació d'Alemanya Occidental sobre la figura del representant comunitari dels "Länder", que eviti la disminució de competències com a conseqüència de l'entrada de l'Estat Espanyol a la Comunitat Europea, i que asseguri la presència directa de la Generalitat de Catalunya en els organismes comunitaris que afectin les seves competències o sectors de l'economia que siguin d'importància fonamental per Catalunya.

1.4.1.7.- L'intervenció de les autonomies, i especialment la Generalitat de Catalunya, en l'elaboració dels projectes a presentar en el Fons Social Europeu i en el Fons Europeu de Desenvolupament Regional i, alhora, en els projectes a presentar a la Comissió Europea. Modificació del Comitè d'Inversions Públiques del govern de l'Estat, en el sentit d'incloure-hi representació dels governs autònoms. Defensa de la capacitat de decisió pròpia de la Generalitat en relació a l'inversió estrangera, sense subjecció a la Direcció General de Transaccions Exteriors del govern de l'Estat.

1.4.1.8.- L'establiment legal d'un termini a fi que la Generalitat rebi puntualment els recursos financers lligats als serveis transferits, i l'establiment legal de la percepció directa del producte dels impostos sobre el Patrimoni i Actes Judicials Documentats.

1.4.1.9.- Amb caràcter urgent i immediat, i trencant l'actual consens implícit de no fer-ho, cal finalitzar els traspassos de l'Estat a la Generalitat en matèria de Seguretat Social, INEM, i institucions d'investigació.

1.4.2.- La reforma de l'Estatut

Per a ERC, la reforma de l'Estatut, d'acord amb el procediment previst en el seu article 56, és un pas important per aconseguir augmentar substantivament el sostre d'autogovern de Catalunya, en la via cap al procés per l'autodeterminació i la plena sobirania nacional. En els darrers anys, s'han fet paleses les deficiències i limitacions de l'Estatut actual, que no respon ni a les necessitats de defensa dels interessos globals de la societat catalana ni d'elevació del nivell de benestar social i de qualitat de vida dels ciutadans catalans, donat el seu restringit marc competencial. El fet que hagi quedat exhaurida l'assumpció de serveis propis derivats de les transferències corresponents i, pel que resta, existeixi un consense implícit per no transferir-ho; el conflicte de competències sistemàtic i creixent al llarg del temps entre la Generalitat i l'administració de l'Estat; l'existència d'un sistema de finançament autonòmic no només insuficient, sino absolutament injust; i el conjunt de canvis econòmics, socials, culturals que es plantegen en el context de l'incorporació a la Comunitat Europea, són un botó de mostra de l'esgotament del model actual. En aquest sentit, és d'una importància fonamental crear el clima favorable a les Corts Generals de l'Estat perquè, en el seu cas, es doni l'acompliment favorable d'aquesta reforma.

La reforma de l'Estatut que ERC proposa s'articula amb els criteris següents:

1.4.2.1.- La reforma en l'àmbit territorial

Catalunya podrà incorporar al seu territori altres territoris o municipis limítrofs, (mitjançant els requisits de sol·licitud per part dels Ajuntaments interessats, majoria d'habitants, aprovació del Parlament i Corts Generals).

Catalunya podrà establir convenis o tractats amb les autoritats comunitàries en els àmbits propis de competències econòmiques, laborals i culturals (mitjançant la ratificació d'aquests per l'Estat i, si s'escau de les seves institucions).

- de l'Estatut d'Aragó, Galícia, Andalusia i Extremadura i de textos jurídics d'àmbit comunitari.

1.4.2.2.- La reforma en l'àmbit executiu

La Generalitat gaudirà, en l'exercici de les seves competències, (incloses les que només són d'execució) de les facultats, potestats i privilegis propis de l'administració de l'Estat:

- a) La presumpció de legitimitat i el caràcter executiu dels seus actes, així com els poders d'execució forçosa i revisió.
- b) Els poders d'investigació, delimitació i recuperació d'ofici en matèria de béns.
- c) La potestat de sanció, dintre dels límits que estableixin la Llei i les disposicions que la desenvolupin.
- d) La facultat d'utilització del procediment d'apressament.
- e) La inembargabilitat dels seus béns i drets i els privilegis de prelació, preferències i altres reconeguts a la Hisenda Pública en matèria de cobrament de crèdits al seu favor. Aquestes preferències o prelacions a favor de la Generalitat s'entendran sens perjudici de les que corresponguin a la Hisenda Pública de l'Estat segons la seva regulació específica i en igualtat de drets amb les de les altres Comunitats Autònomes.
- f) L'exempció de l'obligació de prestar tota mena de caucions o garanties davant dels Tribunals de qualsevol jurisdicció o organisme administratiu.

La Generalitat tindrà el règim estatutari dels seus funcionaris, dels ens públics que en depenguin i dels de l'administració local (mitjançant el respecte de drets i obligacions essencials que la legislació bàsica de l'Estat reconegui als funcionaris públics).

La Generalitat tindrà el règim jurídic i sistema de responsabilitat de la seva administració i dels ens públics que en depenguin.

- dels Estatuts d'Extremadura, Madrid, País Basc i de la Llei de Reintegració i Millora del Règim Foral de Navarra.

1.4.2.3. La reforma en l'àmbit cultural

La Generalitat podrà celebrar tractats o convenis que permetin l'establiment de relacions culturals amb altres Estats (mitjançant sol·licitud i ratificació pel Govern Central i si s'escau per les Corts Generals).

La Generalitat serà informada i donarà el seu parer pel que fa a elaboració dels tractats i convenis subscrits per l'Estat en allò que afecti matèries del seu interès específic.

La Generalitat podrà sol·licitar a les Corts Generals l'autorització de convenis de cooperació i relació que consideri oportuns amb altres comunitats autònomes amb el fi de salvaguardar el patrimoni lingüístic comú.

La Generalitat de Catalunya podrà participar i impulsar una Institució dirigida a salvaguardar la unitat lingüística, integrada per aquelles comunitats que reconeixen com idioma oficial la llengua catalana en qualsevol de les seves variants.

La Generalitat podrà expedir titulacions específiques de tipus tecnològic d'acord amb les noves demandes de serveis.

- dels Estatuts d'Aragó, Canàries i Balears i textos jurídics d'àmbit Comunitari.

1.4.2.4.- La reforma en l'àmbit financer

Catalunya tindrà, per l'adequat exercici i finançament de les seves competències, la seva pròpia hisenda autònoma.

El concert econòmic o conveni serà la fórmula de relació pel que fa a l'ordre tributari entre l'Estat i Catalunya. Les bases d'aquest règim seran les següents:

a) La Generalitat podrà establir i regular, dintre del seu territori, el seu propi règim tributari, atenent-se però al que disposa l'article 157.2 de la Constitució; a l'estructura general impositiva de l'Estat, a les normes que per a la coordinació, harmonització fiscal i col·laboració amb l'Estat continguin el propi concert, i a les que es dictin pel Parlament de Catalunya amb idèntica finalitat. El Concert s'aprovarà per Llei.

b) L'exacció, gestió, liquidació, recaptació i la inspecció de tots els impostos, a excepció de la Renda d'Aduanes, i d'aquelles que actualment es recapten a través dels Monopolis Fiscals, anirà a càrrec de la Generalitat, sense perjudici de la col·laboració amb l'Estat i de l'alta inspecció que aquest pugui exercir.

c) L'aportació de Catalunya a l'Estat en una quota o quantitat global, com a contribució a totes les càrregues de l'Estat que no tingui assumides la Comunitat Autònoma.

d) Per tal d'establir la quota abans esmentada es constituirà una Comissió Mixta, integrada paritàriament per vocals designats pel Govern de l'Estat i pel Govern de la Generalitat. La quota així establerta serà aprovada per Llei, amb la periodicitat que el Concert estableix, sens perjudici de la seva actualització anual, pel procediment que s'establirà també en el Concert.

El patrimoni de la Generalitat estarà integrat per: 1.- El patrimoni de la Generalitat en el moment d'aprovar-se l'Estatut; 2.- Els béns adquirits per la Generalitat per qualsevol títol jurídic vàlid. El patrimoni de la Generalitat, la seva administració, defensa i conservació seran regulats per una llei de Catalunya.

La Hisenda de la Generalitat es constituirà amb: 1.- Els rendiments del règim tributari establert per la Generalitat. 2.- El rendiment de les seves pròpies taxes per aprofitaments especials i per la prestació de serveis directes de la Generalitat, siguin de pròpia creació o com a conseqüència de traspassos de serveis estatals. 3.- Les transferències procedents del Fons de Compensació Interterritorial. 4.- Altres assignacions a càrrec dels Pressupostos Generals de l'Estat. 5.- L'emissió de deute i el recurs al crèdit. 6.- Els rendiments del patrimoni de la Generalitat. 7.- Ingressos de dret privat, llegats i donacions i subvencions. 8.- Multes i sancions en l'àmbit de les seves competències. 9.- Qualsevol dels altres ingressos que puguin establir-se en virtut del que disposen la Constitució i l'Estatut.

Correspondrà exclusivament al Parlament de Catalunya, la potestad pròpia de la Generalitat d'establir i exigir tots els impostos, taxes i contribucions especials.

- *de l'Estatut del País Basc.*

1.4.2.5.- La reforma en l'àmbit econòmic

Les corresponents competències quedaran ampliades de la forma següent:

Recursos i aprofitaments hidràulics, canals i regadius, inclosos els hidroelèctrics, quan les aigües corrin íntegrament per dins de Catalunya. Els projectes de construcció i explotació dels aprofitaments hidràulics, canals i regadius que siguin d'interès per Catalunya, encara que les aigües no hi corrin íntegrament. Instal·lacions de producció, distribució i transport d'energia, incloent-hi les de gas natural i gasos líquats de petroli, quan aquest transport no surti del territori de Catalunya i el seu aprofitament no afecti una altra comunitat autònoma.

Pesca en aigües interiors, Cria i recollida de mariscs, piscicultura i qualsevol altra forma de cultiu industrial aquàtic, caça i pesca fluvial i lacustre. Protecció dels ecosistemes en els quals es desenvolupen aquestes activitats.

Cambres de la Propietat, Cambres de comerç, d'Indústria i Navegació i Cambres Agràries. Confraries de Pescadors, Cambres Mineres i altres de natura equivalent, sens perjudici d'allò que disposa el núm. 10 de l'apartat 1 de l'art. 149 de la Constitució.

Assistència social i serveis socials. Promoció i ajuda a la tercera edat, emigrants, minusvàlids i altres grups socials necessitats d'especial atenció, inclosa la creació de centres de protecció, reinserció o rehabilitació. Orientació i planificació familiar.

Casinos, jocs, apostes i combinacions aleatòries, amb exclusió de les apostes Mútues Esportivo-Benèfiques. Fires i mercats interiors. Règim miner i energètic; recursos geotèrmics.

De treball, assumint les facultats i competències que en aquest àmbit a nivell d'execució exerceix actualment l'Estat; també la facultat d'organitzar, dirigir i tutelar, amb l'alta inspecció de l'Estat, els serveis d'aquest per a l'execució de la legislació laboral.

La Generalitat assumirà en particular, la distribució i gestió dels fons per a la protecció de l'ocupació.

Institucions de crèdit corporatiu, públic i territorial, caixes d'estalvi i caixes rurals.

La Generalitat fixarà anualment per llei els coeficients d'inversió obligatòria de les Caixes d'Estalvi i Entitats de Crèdit amb sea a Catalunya i també llur afectació. S'entendrà que aquesta fixació i afectació faran referència a la totalitat dels fons que superin els relatius a la mitjana estatal, restant aquests condicionants a les prescripcions que estableixi l'autoritat monetària estatal. Anualment aprovarà i donarà criteris d'ordenació de compliment obligat als recursos que constitueixen el Fons d'Obra Benèfica i Social de les Caixes d'Estalvi i Entitats de Crèdit amb sea a Catalunya.

La Generalitat participarà, igualment, en els òrgans de gestió, control i administració del sector públic estatal i de tots els organismes econòmics, institucions financeres i empreses o monopolis de titularitat o participació estatal, quan l'activitat d'aquests s'extengui al territori català i per la seva naturalesa no siguin objecte de transferència. La Generalitat designarà els seus representants d'acord amb el que estableixin les lleis.

La Generalitat podrà elaborar i remetre al Govern de l'Estat qualsevol informe, estudi o proposta relatiu a la gestió de les empreses del sector públic o a la seva incidència en la situació socioeconòmica de Catalunya. Els informes, estudis i propostes donaran lloc a resolució motivada del Govern de l'Estat o dels organismes o entitats titulars de la participació pública en les empreses.

La Generalitat de Catalunya podrà elevar al Govern les propostes que estimi pertinents sobre la residència i treball d'estrangers a Catalunya.

- dels Estatuts del País Basc, Aragó, Andalusia, Astúries, Castilla-La Mancha, Extremadura i Galícia i de la Llei de Reintegració i Millora del Règim Foral de Navarra.

1.4.2.6.- La reforma en l'àmbit Institucional.

Legislació electoral que afecti les Diputacions provincial del territori de Catalunya.

Les Diputacions Provincials de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona podran transferir o delegar en la Generalitat de Catalunya, d'acord amb allò establert en la legislació de Règim Local, aquells serveis que per illur pròpia naturalesa requereixin un planejament coordinat, i podran conservar l'execució i gestió d'aquests serveis. Pel que fa als serveis no transferits ni delegats, la Generalitat coordinarà les funcions pròpies de les Diputacions Provincials que siguin d'interès general per a Catalunya. A aquests efectes, i en el marc de la legislació de l'Estat, una llei catalana aprovada per majoria absoluta establirà les fórmules generals de coordinació i la relació de les funcions que hagin d'ésser coordinades, fixant, si s'escau, les singularitats que segons la naturalesa de la funció siguin indispensables per a la seva coordinació més adequada.

Pel que es refereix a televisió, l'aplicació de l'apartat 3 de l'article 16 d'aquest Estatut inclou que l'Estat atorgarà en règim de concessió a la Generalitat la utilització d'un tercer canal, de titularitat estatal, que cal crear específicament per a la seva emissió en territori de Catalunya, en els termes que prevegi l'esmentada concessió. Fins a la posada en funcionament efectiu d'aquest nou canal de televisió, Radiotelevisión Española (RTVE) articularà a través de la seva organització a Catalunya un règim transitori de Programació específica per al territori de Catalunya, que Televisió Espanyola emetrà per la segona cadena (UHF). El cost de la programació específica de Televisió a la qual es refereix el paràgraf anterior s'entendrà com a base per a la determinació de la subvenció que podria ésser concedida a la Generalitat, durant els dos primers anys de funcionament del nou canal al qual es refereix aquesta Disposició transitòria.

- *dels Estatuts del País Basc, Aragó i València.*

1.4.2.7.- La reforma en l'àmbit polític

El règim d'autonomia que s'estableix en l'Estatut no implica la renúncia del poble de Catalunya als drets que com a tal li haguessin pogut correspondre en virtut de la seva història, els quals podran ésser actualitzats d'acord amb el que estableix la Disposició Addicional 1a. de la Constitució.

- *dels Estatuts del País Basc i Aragó.*

1.4.3.- La reforma de la Constitució

Per a ERC, la reforma de la Constitució és l'instrument adequat a fi que Catalunya arribi a exercir el seu dret a l'autodeterminació, d'acord amb el dret internacional reconegut i sancionat en les diverses cartes i declaracions de les Nacions Unides. La reforma de la Constitució que ERC proposa significaria l'inici del procediment de reforma mitjançant l'article 87.2 de la pròpia Constitució i l'aplicació de l'article 168, que regula el procediment de revisió total. Això no implica que ERC renunciï a la introducció de successives modificacions constitucionals parcials, a través de l'aplicació de l'article 167, que regula el procediment de revisió parcial. En aquest sentit, és urgent procedir a una modificació substantiva del Títol III, que regula les Corts Generals de l'Estat, l'elaboració de lleis i els tractats internacionals, del Títol IV, que regula el govern i l'administració de l'Estat, del Títol VI, que regula el poder judicial, i del Títol VIII, que regula l'organització territorial de l'Estat.

2.- APROFUNDIMENT DE LA DEMOCRACIA, DRETS HUMANS I LLIBERTATS CIVILS

2.1.- La crisi de la cultura democràtica

2.1.1.- A Catalunya i l'Estat Espanyol s'està produint, després de tretze anys de transició d'un sistema autoritari a un Estat de Dret, un conjunt de fenòmens que qüestionen allò que són valors fonamentals d'una cultura democràtica: les idees de llibertat, participació i solidaritat. En el fals concepte que la democràcia és només un codi de lleis més o menys desenvolupat; en la conversió de la política - i dels que l'exerceixen - en el boc expiatori de tots els mals de la societat, alhora que es vol que aquesta sigui una panacea a tots els problemes; en la por a la diferència i en els intents per part del poder constituït per reduir i eliminar la diversitat i la divergència, trobem un símptoma del fet que allò que allò que és un compromís bàsic de qualsevol cultura democràtica, el compromís a favor de la màxima llibertat possible dels homes i dones individuals i concrets i la salvaguarda de la dignitat humana en qualsevol situació, present i futura, corre el perill de convertir-se en un enunciat buit de contingut.

2.1.2.- L'exemple més transparent de la crisi de la cultura democràtica el trobem en el discurs uniformitzador d'aquells que, tenint el govern a Barcelona o a Madrid, procuren d'amagar o ignorar els conflictes presents en la societat civil en nom de paraules com consens, eficàcia o responsabilitat. Una actitud que fa palès el desig de convertir davant de la societat el seu interès privat en aparent interès públic i imposar-lo com una pauta de conducta general, i que representa una visió conservadora de la democràcia: aquella que confon l'Estat de Dret amb el dret i la raó d'Estat i aquesta amb el dret i la raó del partit o la facció en el govern. Certament, aquesta actitud pot considerar-se democràtica si la democràcia es concep només com una forma de poder, com la teoria del poder legítim de la majoria. Però la democràcia, des d'una perspectiva progressista, és molt més que això. És també una concepció del grau de poder, i no només de la seva forma, a fi de limitar-lo, dividir-lo i controlar-lo per arribar al màxim exercici possible de la sobirania popular en tots els àmbits de la vida pública. I, en aquest sentit, no és paradoxal afirmar que la democràcia pot ser totalitària quan, per exemple, viola els drets de les minories i limita les seves

oportunitats de convertir-se en majoria, o quan ofega la veu dels discrepants i qualifica d'heterodox tot posicionament crític davant dels principis vigents.

2.1.3.- És il·lustratiu el que està succeïnt amb el republicanisme o el nacionalisme català o basc. És una contradicció que en un Estat de Dret, com pretèn ésser l'actual sistema democràtic, ésser republica i creure en la plena abolició dels privilegis hereditaris pugui presentar-se davant l'opinió pública no com una posició inherent al fet de postular valors democràtics, sinó precisament com una amenaça a aquests valors. O que creure en el dret a l'autodeterminació, d'acord amb el dret internacional recollit en les diverses cartes i declaracions de les Nacions Unides, pugui presentar-se davant l'opinió pública com un intent de subvertir l'ordre democràtic existent en una direcció involucionista i negativa i no en una de progressista i positiva.

2.1.4.- D'altra banda, tampoc és aliena a aquesta crisi de la cultura democràtica, constatable tant pel desinterés i la manca de participació política dels ciutadans com per la desmobilització i manca d'articulació de la societat civil, l'increment de comportaments de tipus corporatiu en amplis sectors professionals, la concentració del poder informatiu i cultural en un reduït nombre de grups de pressió, i les constants agressions a la intimitat personal per part de l'Estat i la seva burocràcia i les grans corporacions privades. I la pretensió populista dels partits majoritaris, que en voler presentar-se com partits de tot el poble, representatius universalment, es manifesten cada vegada més refractaris o paternalistes en la seva relació amb els moviments socials, dels sindicats, a la més minúscula associació de barri o poble. Davant d'aquests comportaments, s'ha de seguir propugnant que la descentralització i limitació del poder, la vertebració de la societat civil al voltant d'objectius socials col·lectius, la transparència i la independència de la informació, i l'augment del nivell de participació dels ciutadans - tant en la qualitat dels mecanismes de participació com en el nombre de ciutadans involucrats en aquests mecanismes -, medeixen el grau de cultura democràtica d'un sistema polític.

2.2.- La Constitució i els límits de la democràcia actual

2.2.1.- És en el context exposat anteriorment que s'ha de valorar el règim democràtic formal i l'Estat de Dret desplegat a l'Estat Espanyol des de

1977. Seria absurd negar la importància que això ha suposat per als ciutadans. Malgrat l'intent de cop d'Estat de 1981, es gaudeix d'un cert ventall de drets i llibertats comparables a la resta de democràcies occidentals i existeix un sistema de partits polítics pluralista. Però l'atmosfera dels darrers anys no ha estat positiva, per fer una lectura progressista de la norma fonamental d'aquest règim democràtic formal, la Constitució de 1978. Una Constitució, d'altra banda, que presenta nombrosos defectes i és insuficient i inadequada per implementar molts dels drets i llibertats que el seu text defineix. Cap constitució no és, com certa classe política ens vol fer creure, un text sagrat o la solució definitiva i màgica a tots els problemes polítics i socials, sino que ha d'ésser concebuda com un punt de partença que cal reformar i adaptar a les circumstàncies canviants de la societat. I un fet tan senzill sembla inassumible pels actors principals de l'escena política espanyola. Per exemple, és clar, com hem mostrat a bastament en l'apartat anterior d'aquest manifest-programa, que la Constitució no pot resoldre de cap manera la qüestió nacional de Catalunya en no reconèixer el dret a l'autodeterminació; és més, fins i tot obstaculitza un dret més simple, a l'autogovern, amb una distribució de competències i capacitat legislativa entre l'Estat i les anomenades autonomies en el seu títol VIII que és confusa i inoperant. Però no és només aquest fet. Les seves ambigüitats han permès el desplegament de lleis dubtosament respectuoses amb les llibertats civils, com la Llei Anti-terrorista o la Llei de Despenalització de l'Avortament. I l'estructura de l'Estat que preten vertebrar és clarament regressiva en relació a altres constitucions europees en matèries com la regulació de la participació democràtica per iniciativa popular, el model d'administració pública, la separació entre Església i Estat o les atribucions que concedeix a la figura del Rei i a l'Exèrcit. Així, es extraordinàriament preocupant el clima d'intolerància que envolta el debat sobre la Constitució: acusar certes minories d'anti-constitucionals, com es fa constantment, per manifestar públicament algun d'aquestes defectes, ens conduiria a una lògica on fins i tot les llibertats reconegudes en la mateixa Constitució quedarien anul·lades.

2.2.2.- Cal insistir, una vegada més, que els drets i llibertats són anteriors i independents de qualsevol text constitucional, són consubstancials a una concepció autènticament democràtica de les relacions dels homes en societat i inherents a la primacia de l'individu davant de les institucions. I quan s'oblida que una constitució no és altra cosa que una cristallització històrica momentània, que es pot demostrar adequada o inadequada segons l'ús que s'en faci o la flexibilitat del seu

procés de reforma o adaptació, i que la seva única finalitat és protegir els drets i llibertats dels individus davant l'Estat, garantir la participació d'aquests en la seva organització i limitar els poders, hi ha el seriós risc que un text constitucional es converteixi en una sacralització conservadora dels poders constituïts, i no en un instrument d'aprofundiment de la llibertat, la democràcia i el dret.

2.2.3.- Alhora, la praxi política establerta i consolidada des de 1977 no ha tingut en compte que l'element essencial de la democràcia formal és el permanent eixamplament de la participació. Cal acusar els protagonistes de la transició d'haver fet un sistema més en funció dels partits polítics - i, d'entre ells, els grans partits - que en funció dels ciutadans. La Llei Electoral - que afecta actualment tant a les Corts Generals de l'Estat com al Parlament de Catalunya - no és proporcional i deixa importants ròssos del sufragi global sense representació. El mínim del 3% - límit artificial de la Llei Electoral - per entrar en el càmput margina les opcions polítiques petites i, en conseqüència, perjudica la lliure difusió i expressió del pensament de les minories. Més encara, perquè a la pràctica el 3% mínim no arriba a aplicar-se gairebé mai perquè el volum de la circumscripció combinat amb el reduït nombre de diputats que fixa la Constitució - de 300 a 400 - determina, al capdavant, un límit molt superior. La no proporcionalitat es pot veure en unes poques dades comparatives en relació a les darreres eleccions legislatives, les de 1986: per elegir un diputat per la circumscripció de Barcelona es van necessitar tres vegades més vots que a la circumscripció de Sòria; cinc partits polítics que van restar extra-parlamentaris van obtenir un resultat global superior en el total de l'univers electoral al d'altres partits que van aconseguir, en canvi, escons; el ròssec sense representació parlamentària estava en una proporció d'un de cada cinc vots emesos, és a dir, el 20% dels electors que van exercir el seu dret. A la vegada, les llistes tancades converteixen l'elecció de diputats en una simple elecció entre partits, en deixar els escons en mans de la designació arbitrària d'aquests. Els diputats queden, aleshores, més vinculats a la responsabilitat davant la respectiva direcció partidària que a la responsabilitat davant llurs electors. En aquesta situació de predomini dels partits sobre els diputats, i amb uns reglaments parlamentaris on el control i el seguiment del govern, l'autonomia individual del diputat, i els drets de les minories parlamentaries, són menystinguts, els debats parlamentaris han esdevingut més un espectacle teatral i buit de contingut - a vegades, això sí, televisat - que veritables confrontacions entre programes i alternatives diferenciades. Les lleis i grans resolucions, conseqüentment, es pacten moltes vegades en els

passadissos i s'oculta als electors els veritables motius que les fonamenten.

2.2.4.- I si analitzem el funcionament intern d'aquests partits que s'han reservat el màxim protagonisme de la vida política, ens adonarem que tampoc tenen democràcia interna. Els partits no són els seus membres sinó bàsicament la seva direcció. No millora el panorama la possible solució correctora a aquesta democràcia elitista que serien els referèndums. Els grans partits polítics espanyols, sense excepció, han tractat de reduir la seva eficàcia al mínim des del moment que la Constitució només els concedeix la validesa de proposta. L'elector s'ha vist confrontat amb referèndums on no tenia veritables llibertat d'elecció, falses opcions de tot o res - reforma política, Constitució, Estatut...- o amb referèndums consultius manipulats des de la televisió pública - OTAN -, mentre no se li consulta directament a cap nivell sobre aquelles temes que afecten radicalment la seva vida quotidiana.

2.2.5.- Podem constatar una atrofia generalitzada de la democràcia. Sembla com si els partits polítics, després de perdre la capacitat per motivar els seus electors, haguessin perdut també la capacitat i les ganes de representar-los. En aquesta situació, el procés electoral perd el seu sentit i és contemplat amb temor per la classe política. La por d'allunyar-se del poder fa que l'especificitat dels programes es dilueixi més i més, fins arribar tots a l'ambivalència, a l'homogeneïtzació. Davant d'una oferta tant reduïda, creix l'abstencionisme i el desencís. Tenim una democràcia avorrida, guanyada pel nominalisme i la tecnocràcia, allunyada dels ciutadans i, a vegades, de la mateixa Constitució en reduir-se els drets i llibertats que hi són reconeguts a fràgils declaracions de bona voluntat.

2.3.- La situació actual dels drets humans i les llibertats civils

2.3.1.- D'altra banda, en el terreny estricte del respecte als convenis internacionals de drets humans subscrits per l'Estat Espanyol - Declaració Universal de Drets de l'Home de 1948, el Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics i el Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals de 1966 -, i del desenvolupament dels drets i llibertats explicitats a la pròpia Constitució, no existeixen gaires motius per sentir-se satisfets amb la situació actual. A l'Estat Espanyol subsisteix encara la pràctica de la tortura segons reconeixen els informes d'Amnistia Internacional de 1987 i 1988. En tenim exemples recents en el cas de la

desaparició de Santiago Corella (el "Nani") i en les nombroses denúncies presentades al País Basc. La pràctica de la tortura es deriva del conjunt de restriccions a les llibertats fonamentals i a l'"habeas corpus" que implica l'aplicació de la Llei Anti-terrorista, que el propi text constitucional possibilita en el seu article 52.2, i, a la vegada, en la incapacitat que han tingut els successius governs per reformar i democratzar els serveis de seguretat de l'Estat, impeding la creació d'una policia judicial i la desmilitarització de la Guàrdia Civil. Continuen els tractes cruels i/o degradants: sentències judicials contràries a la igualtat de drets entre l'home i la dona, especialment pel que fa referència a agressions sexuals; perpetuació de condicions laborals discriminatòries, causades per l'elevat volum de l'economia submergida; nens i vells maltractats, en una situació d'indefensió pràctica per recórrer a l'administració de justícia i sense els mínims necessaris de previsió i assistència social. En relació als drets de les minories, es discrimina legalment i són perseguits socialment tots aquells col·lectius que han elegit una opció sexual diferent a la majoritària, mitjançant la discriminació laboral i la discriminació legal de les parelles de fet. El fenomen del racisme i la xenofòbia està adquirint unes dimensions preocupants: les actituds de rebuig social davant dels immigrants estrangers, nord-africans, asiàtics i latino-americans, que ja de per pateixen les discriminacions legals causades per la Llei d'Estrangeria, i la marginació a què es veu abocat en temes educatius i laborals el col·lectiu dels gitanos, són un indicatiu que el racisme a l'Estat Espanyol pot adquirir en un futur les mateixes proporcions que a França, Alemanya Occidental o Anglaterra. En el cas de Catalunya, la situació dels treballadors africans al Maresme revela fins a quin punt les administracions públiques s'han despreocupat de la qüestió negligint les seves funcions de protecció i tutela social. La situació dels insumissos que no han acceptat l'actual Llei d'Objecció de Consciència, o de les dones que s'autodenuncien contra l'actual Llei de Despenalització de l'Avortament, fan paleses les contradiccions d'una democràcia que sembla no poder garantir la llibertat de consciència dels qui dissen- teixen.

2.3.2.- Paral·lelament, ha augmentat l'ingerència de l'Estat en l'intimitat i la privacitat dels ciutadans. Una de les conseqüències de la massificació dels ordinadors i, en general dels sistemes de recollida i transmissió de l'informació, ha estat l'existència d'una gran varietat de bancs de dades en les quals figuren informacions personals de cada ciutadà: censos que sovint contenen molta més informació que la simplement demogràfica, registres policials, judicials i fiscals, historials mèdics,

acadèmics i laborals, registres de la propietat i de protocols notariais, i llistes de membres d'associacions de tota mena. La possibilitat de creuar aquestes informacions dóna la capacitat de saber-ho virtualment tot sobre qualsevol ciutadà. Ultra el perill que representa l'accés i la manipulació de la informació individualitzada, existeix també el derivat de les possibilitats de violació de la intimitat que proporcionen les noves tecnologies. Els sistemes de captació, enregistrament i manipulació de veus i imatges, d'intercepció de les comunicacions i, genèricament, d'espionatge, permeten tècnicament l'accés a pràcticament tota la vida de qualsevol ciutadà. L'utilització de tots aquest instruments per part de l'Estat i d'aquells que detenten el poder forma part ja de la realitat quotidiana, com exemplifiquen els diferents escàndols relacionats amb l'escolta telefònica a partits polítics, la més que dubtosa i obscura actuació d'organismes com el CESID, i els acords de cooperació internacional per intercanvi de dades en el marc del Grup de Trevi.

2.3.3.- Però el problema de fons més greu, pel que fa la plena implementació dels drets humans i les llibertats civils, continua essent la divergència entre el reconeixement formal de drets i llibertats i l'absència de provisions i condicions per materialitzar-los. Es pot garantir la llibertat de consciència quan gairebé la meitat de l'ensenyament privat està en mans de l'Església Catòlica ?. Es pot garantir la llibertat d'expressió quan existeix un sistema d'oligopoli de les televisions i es produeixen processos de concentració de la propietat dels mitjans de comunicació en un nombre reduït de persones o grups ?. Es pot garantir la llibertat d'elecció en l'ofici o professió quan l'índex d'atur és del 18,5% ?. Aquestes preguntes i altres similars indiquen que l'efectivitat dels drets i llibertats depèn necessàriament de la creació de les condicions econòmiques i socials per fer possible el seu exercici.

2.4.- Les prioritats programàtiques d'ERC

2.4.1.- Democratització dels sistemes electoral i d'iniciativa popular i socialització del procés de presa de decisions.

Des de la perspectiva d'ERC, la democràcia ha de tendir a ésser l'expressió més extensa possible de la voluntat i la sobirania dels ciutadans. D'acord amb aquesta concepció, el que defineix la qualitat d'un sistema democràtic és la seva capacitat de generar més democràcia, és a dir, més participació, i en conseqüència no limitar el procés d'eixamplament de la voluntat i la sobirania popular.

Ahora, un sistema democràtic s'ha de medir també per la seva capacitat d'involucrar el nombre més ampli de ciutadans possible en el procés de presa de qualsevol decisió que els afecti. En l'opinió d'ERC, l'actual sistema de democràcia representativa i la legislació que el desplega és insuficient per garantir-ho. Per tant, ERC defensarà a la propera legislatura:

2.4.1.1.- L'elaboració d'una nova Llei Electoral, basada en els criteris de supressió dels límits artificials en l'atribució d'escons, la proporcionalitat, les llistes obertes, i la responsabilitat directa dels parlamentaris davant dels electors. Tècnicament, el sistema que garanteix la combinació d'aquests quatre factors és el Sistema de Vot Únic i Transferible (STV). En un primer moment, aquesta nova Llei Electoral seria possible ampliant el Congrés dels Diputats fins al màxim nombre previst en l'article 68.1 de la Constitució, 400. En un segon moment, implicaria la reforma de l'article 68.2 de la Constitució a fi de suprimir el mandat que obliga que les circumscripcions electorals siguin les províncies.

2.4.1.2.- La modificació de l'actual Llei de Referèndum, ampliant substancialment les possibilitats de referèndum per iniciativa popular. La modificació de l'article 92 de la Constitució per introduir-hi modalitats decisòries de referèndum. A la vegada, la modificació de l'article 87.3 pel que fa a la iniciativa popular, reduint el nombre de signatures necessàries i introduint-hi la possibilitat d'utilitzar aquesta via en matèries pròpies de llei orgànica, com les que afecten a drets i llibertats i política exterior.

2.4.1.3.- La modificació de l'article 68.4 de la Constitució a fi d'introduir-hi la possibilitat de revocació d'electes per iniciativa popular ("recall"), que exigiria una majoria qualificada de ciutadans que presentessin la proposta, la necessària declaració de vacants, i l'aprovació per referèndum d'una llista alternativa presentada a l'inici del procediment.

2.4.1.4.- La modificació de l'article 69 de la Constitució a fi de convertir el Senat en una autèntica cambra de representació territorial de les nacions i regions de l'Estat. La nova Llei Electoral fixaria un sistema d'elecció dels Senadors basat en el principi de circumscripció única per comunitat autònoma. Mentre això no sigui possible, cal procedir urgentment a la reforma del Reglament del Senat per avançar en la seva progressiva territorialització.

2.4.1.5.- L'elaboració d'una nova Llei de Règim Local, i la modificació

de la legislació subsidiària al respecte, tot canviant l'actual estructura de dependències : d'un esquema dual Estat/Ajuntaments i Estat/autonomies, s'ha de passar a un esquema únic Estat/autonomies/Ajuntaments, on l'administració local sigui regulada exclusivament pels Parlaments autonòmics. Cal que augmenti fins al màxim constitucional possible les competències del municipis i la capacitat legislativa en la matèria dels Parlaments autonòmics, d'acord amb el principi de descentralització de poder. Per ERC, la reforma de l'administració local ha d'ésser un dels instruments essencials per garantir l'increment del control dels ciutadans en el procés de presa de decisions, tot donant a les minories una especial oportunitat per intervenir en el procés de formació de la voluntat popular. Aquesta reforma de l'administració local hauria de contemplar la introducció dels mecanismes de participació recollits ja en la Llei Municipal de Catalunya de 1933 (consulta popular, iniciativa popular, referèndum i "recall").

2.4.1.6.- La modificació de l'actual Llei del Defensor del Poble per introduir-hi el principi d'obligat compliment de les seves resolucions per part de les administracions públiques. Augment de les potestats del Síndic de Greuges de Catalunya, utilitzant la via prevista en els apartats 1 i 2 d'article 150, de la Constitució, amb les corresponents modificacions a la legislació específica en la matèria.

2.4.1.7.- L'impuls en la creació de consells mixtes amb participació ciutadana directa en l'administració dels serveis públics, amb l'extensió que aquesta requereixi a cada sector: medi ambient, sanitat i seguretat social, protecció i seguretat ciutadana, serveis socials, adjudicació de vivendes, etc. Reforma del conjunt de lleis que defineixen el model de serveis públics a fi d'introduir-hi la figura del consell mixte.

2.4.1.8.- La introducció, en tota la legislació vigent, del principi de consulta preceptiva en el procés de presa de decisions de les associacions ciutadanes, socials o sindicals amb interès sobre la decisió a adoptar, amb vici de nul·litat en cas contrari.

2.4.2.- Defensa dels drets de les minories parlamentàries i modernització del sistema de partits polítics.

Per a ERC, l'aprofundiment de la democràcia exigeix un increment notable de les possibilitats dels diputats i de les respectives minories en el procés de formació de la voluntat del Parlament. Alhora, és fonamental procedir a una reforma del sistema de partits polítics, que

augmenti la transparència en el seu funcionament i que incrementi la interacció entre aquests i la societat. ERC defensarà a la propera legislatura:

2.4.2.1.- La reforma del Reglament del Congrés dels Diputats i el Senat, amb l'objectiu d'augmentar les tècniques d'intervenció de les minories parlamentàries en el seguiment, control i impuls del govern, agilitzar els procediments de presentació de preguntes i propostes, assegurar la immediatesa entre el plantejament del debat i la seva resolució, i incrementar la consulta ciutadana en el treball de les comissions. Específicament, ERC defensarà la introducció de la "question time" - pregunta oral directa del diputat als Ministres en les sessions parlamentàries i resposta oral immediata, sense procediment previ -, constitució automàtica de comissions d'investigació a partir de la petició d'una quarta part dels diputats de la cambra i que la figura del Grup Parlamentari estigui en relació a la representació política i no al nombre de diputats.

2.4.2.2.- La reforma de la Llei de Partits Polítics, a fi de flexibilitzar el seu procediment de constitució i garantir el principi de seguretat jurídica dels seus membres. Cal estudiar les possibilitats d'aplicació del sistema de primàries internes per circumscripció en la nominació de candidats a diputats i senadors.

2.4.2.3.- La reforma de la Llei de Finançament dels Partits Polítics, en la línia d'assegurar la seva independència de grups de pressió extra-partidistes, tot assegurant un substantiu increment de les subvencions públiques als mateixos en condicions d'igualtat.

2.4.2.4.- L'elaboració d'una llei que reguli el codi ètic del comportament social dels càrrecs públics, fixant clarament els límits de la immunitat parlamentària en relació als delictes penals i civils.

2.4.3.- Defensa del pluralisme de la societat civil.

Des de la perspectiva d'ERC, el repte d'una societat democràtica, oberta i plural, requereix de forma urgent la recuperació del pluralisme de la societat civil. Actualment, les formes de vertebració i expressió de la pluralitat social i política es manifesten anquilosades i la relació entre casse política i societat civil és cada vegada més distant. Per a ERC, això constitueix una concepció migrada i regressiva de l'ideal democràtic de l'Estat de Dret. ERC defensarà a la propera legislatura:

2.4.3.1.- La promoció del pluralisme efectiu dels mitjans d'informació. Cal adoptar mesures tendents a evitar la concentració de mitjans de comunicació privats en mans d'uns pocs, limitant per exemple la participació en el capital social dels socis majoritaris. Sense una disposició d'aquest tipus, la llibertat d'expressió dels ciutadans, reconeguda en l'article 20 de la Constitució, no es pot implementar materialment. Per a ERC, es indispensable l'elaboració d'una nova llei que reguli el dret a la informació i a la llibertat d'expressió, amb la finalitat d'evitar qualsevol acció judicial per delictes d'opinió i garantir el principi d'igualtat d'oportunitats en l'accés dels ciutadans als mitjans de comunicació per distribuir informació i difondre lliurement els seus criteris i opinions. Alhora, cal que aquesta nova llei protegeixi les iniciatives ciutadanes i locals en matèria de ràdios i televisions lliures.

2.4.3.2.- La reforma de l'Estatut de Ràdio i Televisió, en la direcció d'introduir en els Consells d'Administració la presència de representants professionals, socials i ciutadans, sense intervenció política en la seva designació, com a garantia de la seva neutralitat. El Consell d'Administració designaria directament la resta de l'estructura directiva de nomenament discrecional, així com el personal de direcció dels serveis informatius. Complementàriament, cal incrementar els mecanismes de seguiment i control parlamentari per garantir la independència de les ràdios i televisions de titularitat pública.

2.4.3.3.- L'impuls del teixit associatiu i els moviments socials al voltant dels quals la societat civil es vertebrava per formular les seves propostes. Elaboració d'una Llei de Promoció i Utilitat Pública de les Associacions, que implicaria suport financer i d'infraestructures automàtic per part de les administracions públiques en cas de complir-se els requisits mínims de la Llei, amb l'objectiu de limitar la discrecionalitat actual.

2.4.4.- Defensa dels drets dels ciutadans davant les noves formes d'agressió a l'intimitat.

Per a ERC, és obligació dels poders públics protegir la intimitat i la privacitat dels individus, mitjançant la inviolabilitat de les comunicacions, la penalització de l'ús incorrecte, injustificat o abús de les informacions contingudes en les bases de dades, i el principi de no difusió de dades personals sense l'autorització de l'interessat, àdhuc si aquestes són certes. ERC defensarà a la propera legislatura :

2.4.4.1.- L'elaboració d'una Llei de Protecció de l'Intimitat i la Privacitat, fonamentada en els següents principis :

- el dret de tot ciutadà a conèixer quines informacions existeixen sobre ell, i el seu contingut,
- el dret a fer rectificar o anul·lar aquesta informació si el seu contingut resulta erroni o incomplet,
- la garantia que no es podran personalitzar en cap cas informacions recollides amb finalitats estadístiques,
- el dret a conèixer l'ús que es fa de les informacions que el concerneixen, i la garantia que aquest ús serà només aquells per al qual es va recollir la informació,
- i el dret a poder fer ús efectiu dels drets i garanties anteriors sense traves burocràtiques, econòmiques ni de cap altre tipus, i la garantia que no quedi registre del fet d'haver-los exercit.

2.4.4.2.- La supressió del Document Nacional d'Identitat. Com demostra l'experiència nord-americana o anglesa, l'existència d'aquest tipus de document no contribueix a l'eficàcia dels serveis públics sinó que és un mecanisme de pre-control no democràtic de l'Estat sobre els ciutadans.

2.4.5.- Avançar en la plena equiparació de drets entre l'home i la dona

Per a ERC, l'equiparació de l'home i la dona és un dels grans projectes pendents per a la plena implementació dels drets humans en la nostra societat. Malgrat l'article 14 de la Constitució, la realitat social encara està molt lluny de correspondre's al reconeixement formal existent d'igualtat de drets. ERC defensarà a la propera legislatura:

2.4.5.1.- L'abolició del dret públic i del dret privat dels preceptes discriminatoris per raó de sexe.

2.4.5.2.- Cal procedir a implantar un marc legislatiu que ajudi a modificar gradualment la discriminació i sub-representació de fet de les dones en el procés de presa de decisions. D'acord amb això, cal impulsar programes de discriminació positiva a fi d'augmentar el seu índex de participació en qualsevol tipus d'organisme polític.

2.4.5.3.- L'equiparació de les possibilitats d'accés a la formació i a l'educació, a través d'incentius fiscals, política de beques i altres programes de discriminació positiva que afavoreixin la integració de les dones.

2.4.5.4.- Cal assolir la igualtat d'oportunitats en tot allò que es refereix a la professió, ja sigui per la via dels incentius fiscals o altres: possibilitats d'accés a professions que, fins ara, només han realitzat els homes; eliminar els supòsits de fet que impedeixen l'accés de les dones a certes professions. Per l'assoliment d'aquest objectiu, cal el l'elaboració d'una Llei d'Igualtat d'Oportunitats entre l'Home i la Dona que, entre altres coses, ampliés el dret de co-decisió dels treballadors per imposar tal emancipació, afavorís els programes de discriminació positiva per la promoció de la dona a l'empresa i a les administracions públiques, fixés l'obligatorietat de reservar llocs d'aprenentatge a les empreses per ambdós sexes, i garantís la possibilitat d'accés al mateix nombre de llocs de treball per a homes i dones en tots els nivells de producció i qualificació.

2.4.5.5.- Cal ampliar les prestacions de la Seguretat Social pel que fa a les compensacions que s'atorguen a la dona per compensar les desavantatges que pateix en l'actual estructura familiar i per maternitat. ERC proposa la creació d'una pensió mínima obligatòria de vellesa per a les mestresses de casa, la introducció del salari domèstic, i la integració de les guarderies en el sistema d'ensenyament públic.

2.4.5.6.- La reforma de la Llei de Despenalització de l'Avortament, eliminant els supòsits actuals de la llei i introduint-hi la figura de la interrupció de l'embaràs discrecional i lliure, que s'hauria d'incloure com a prestació gratuïta obligatòria en el sistema de seguretat social.

2.4.6.- Defensa dels drets de les minories

Per a ERC, les minories han de poder exercir plenament els seus drets i tenir les possibilitats adequades per optar lliurement per la diferència o dissentir respecte als models polítics i socials majoritaris. Una societat democràtica, alhora que garanteix l'eixamplament de la participació individual, ha de respectar el dret al dissens, amb l'única limitació de la protecció dels drets i llibertats de tercers. ERC defensarà durant la propera legislatura:

2.4.6.1.- L'elaboració d'una legislació anti-discriminatòria relativa a l'homosexualitat, mitjançant la reforma dels articles 165, 181 bis i 499 bis del Codi Penal, penalitzant la discriminació exercida per qualsevol particular, empresa o administració pública.

2.4.6.2.- La igualació legal entre parelles de fet i matrimoni, pel que fa

al dret a la successió intestada, els beneficis del sistema de seguretat social i de pensions, la legislació laboral, i el dret a la vivenda comuna en cas de mort de la parella.

2.4.6.3.- L'elaboració d'una nova Llei d'Objecció de Consciència, que accepti tot tipus de motivacions per declarar-se objector, no contempli l'existència de tribunals de consciència, i reconegui el dret a objectar durant el servei militar. Per a ERC, cal impulsar l'eliminació progressiva del servei militar obligatori, d'acord amb la filosofia recollida ja en l'Estatut de Núria: "servei militar curt, voluntari i a casa". Fins l'assoliment d'aquest objectiu, cal la promulgació d'un Estatut del Soldat, a fi que es garanteixi el respecte als seus drets i llibertats durant la realització del servei militar. Amb caràcter urgent, cal proposar a les Corts Generals l'amnistia per als insubmissos en espera de judici.

2.4.6.4.- La reforma de la Llei d'Estrangeria, a fi de facilitar l'adquisició dels drets de ciutadania. Cal l'elaboració d'una Carta de Garanties per les Comunitats i Minories Ètniques i Culturals residents a l'Estat, que hauria d'anar acompanyada dels corresponents programes socials i de discriminació positiva tendents a la integració dels immigrants en condicions d'igualtat al lloc de residència, a l'empresa i en el sistema educatiu.

2.4.7.- Reforma de la justícia i la seva administració

Per a ERC, la funció de la justícia en una societat democràtica ha d'ésser administrar la legislació amb imparcialitat, de tal manera que tots els ciutadans estiguin protegits en cas de violació o perjudici dels seus drets i llibertats. D'acord amb això, la independència del poder judicial ha d'ésser absoluta i radical, i cal que aquest exerceixi la seva funció amb la màxima rapidesa, simplicitat i economia, en un règim de rigorosa fiscalització tècnica i ètica. La reforma de la justícia és un element imprescindible per anar dotant de contingut real el reconeixement i l'exercici de drets i llibertats. ERC defensarà durant la propera legislatura:

2.4.7.1.- La modernització de les estructures judicials a fi de garantir la seva plena autonomia. Cal la derogació dels articles 111, 112 i 113 de la Llei Orgànica del Poder Judicial, i l'elecció de la majoria dels membres

del Consell General del Poder Judicial entre els jutges, i una minoria composta per quatre advocats en exercici elegits pel Consell General de l'Advocacia; la supressió del Ministeri de Justícia; la creació d'una autèntica policia judicial depenent exclusivament del Consell General; i la reorganització de l'oficina administrativa judicial, adaptant-la a les necessitats actuals de l'administració de la justícia.

2.4.7.2.- L'assumpció progressiva de totes les competències de justícia per part de la Generalitat de Catalunya. Cal la creació d'un Consell Català del Poder Judicial, a fi d'instrumentar una organització i administració pròpia de la justícia a Catalunya, i l'atribució al Tribunal Superior de Justícia de Catalunya de totes les funcions jurisdiccionals corresponents al Tribunal Suprem en tots els procediments civils i penals tramitats en territori català.

2.4.7.3.- La reforma de les lleis de procediment en matèria civil i penal. L'objectiu principal és introduir obligatòriament el judici per jurat en causes criminals amb penes privatives de llibertat superiors a l'arrest major i quanties superiors als cinc milions de pessetes. Alhora, cal l'oralitat en tots els procediments.

2.4.7.4.- L'equiparació laboral dels funcionaris de l'administració de justícia a la resta de funcionaris de les administracions públiques; l'establiment d'un despatx en permanència del Ministeri Fiscal a la seu de cada jutjat; i el traspas del Registre Civil als Ajuntaments.

2.4.8.- Devolució del patrimoni incautat

ERC proposarà, una vegada més, que les Corts Generals de l'Estat aprovin una Llei de Devolució del Patrimoni Històric dels Partits Polítics, a fi de corregir l'acte d'injustícia de la seva incautació al final de la guerra civil, tot reclamant el seu legítim interès en aquesta qüestió i també el de Joventut Republicana de Lleida.

3.- POLITICA ECONOMICA I BENESTAR SOCIAL

3.1.- La recuperació de l'economia

3.1.1.- Des del segon semestre de 1985, l'evolució de l'economia a l'Estat Espanyol tenia un ritme més intens que durant els anys anteriors. Després de les eleccions legislatives de 1986, semblava consolidar-se una fase de recuperació en el cicle econòmic que obligaria al govern de l'Estat sorgit d'aquelles eleccions a reorientar la política econòmica en relació a dos objectius bàsics: primer, la lluita contra la puja dels preus, amb tot el que això suposa de procés inflacionari i, segon, instrumentar un ampli ventall de mesures per reduir l'elevada taxa d'atur. I això sense frenar, ans al contrari, accelerar el nivell de producció. Els Pressupostos Generals de l'Estat d'aquell any ja fixaven al respecte un conjunt de prioritats més voluntarista que adequat a la veritable situació del moment, sobretot perquè el creixement de la despesa pública es configurava com quelcom imparabile. Alhora, la perspectiva europea plantejava interrogants importants. L'any següent, el 1987, va constituir malgrat tot un nou període de creixement econòmic important, comparativament a la resta de països desenvolupats. La taxa de creixement del 5,3% era la més elevada des de la crisi econòmica iniciada a les darreries de 1973 amb la puja de preus del petroli. La situació real d'intercanvi va millorar sensiblement i la incorporació a Europa generava una major concurrència en el mercat d'empreses multi-nacionals i estrangeres que cercaven la manera d'emmotllar-se a un marc competitiu que oferia possibilitats evidents, amb la conseqüent entrada de capitals estrangers i d'impuls tecnològic. Però, a la vegada, començava un procés de creixement de les importacions que avui encara s'ha de reconduir. Si el superàvit en la balança de pagaments per compte corrent era de 4.000 milions de dòlars el 1986, per a 1987 només arribava als 184 milions. La formació bruta del capital va enregistrar una taxa d'augment del 15,9% i la del consum privat del 5,2%. El sector públic, malgrat la seva dinàmica de malbaratament, va obtenir un resultat positiu entre ingressos i despeses públiques, a resultes del fort creixement dels impostos directes, de l'ordre del 39,2%. L'evolució dels preus es va comportar amb una certa moderació, però l'índex d'atur continuava mostrant-se molt elevat, particularment si s'el comparava amb la resta dels països de la Comunitat.

3.1.2.- L'economia tenia, al començament de 1988, ritmes igualment forts de creixement, després de superar sense gaires entrebancs la incertesa derivada de la crisi borsària de finals de l'any anterior. S'enregistrà un creixement de la producció del 5%, tot i que els desequilibris del període anterior s'eixamplaven perceptiblement respecte a la inflació i al dèficit públic. La competència europea començava a notar-se i la desviació de recursos cap a l'especulació immobiliària provocava un clima artificialós en relació al conjunt de la producció, sobretot en el sector primari. Globalment, el dinamisme del moment s'originava en el creixement de la demanda. En aquest sentit, la formació bruta de capital va créixer un 14,8%, una taxa important però ja inferior a la de l'any anterior. El consum privat, en canvi, va disparar-se a un ritme superior fins i tot al de la renda disponible. D'aquesta manera, als desajustaments anteriors relatius al sector exterior i al sector públic s'hi sumava un nou aspecte negatiu, la caiguda del nivell d'estalvi. A la vegada, el procés inflacionari adquiria una certa acceleració.

3.1.3.- Amb aquest panorama, els mesos transcorreguts de 1989 permeten apuntar un creixement que es situa entre el 4 i el 4,5%, inferior al de l'any anterior. Tanmateix, els desequilibris bàsics tendeixen a créixer seqüencialment, en particular pel que fa al procés inflacionari. Alhora, estan obertes encara les incògnites que ha plantejat sobre l'evolució de l'economia la vaga general del passat 14 de desembre. Amb tot, l'evolució de l'economia ha estat expansiva durant els tres anys i escaig d'aquesta legislatura. Ho ha estat globalment i també comparativament amb l'etapa depressiva de començament dels anys 80. De fet, el PIB manté un ritme de creixement de recuperació ininterrompuda des de fa quatre anys, prou superior a la mitjana dels països desenvolupats.

3.1.4.- El govern del PSOE, però, usa i abusa d'aquesta situació, presentant davant els ciutadans aquesta recuperació econòmica com un encert de la seva gestió, més enllà del que en propietat pot atribuir-se. Mitjançant el seu control sobre els mitjans de comunicació de titularitat estatal i de certes agències encarregades de l'elaboració de xifres estadístiques, intenta donar la sensació que es viu en el millor dels móns possibles, tergiversant, negligint o ignorant tot allò que no va bé, que és negatiu i/o millorable en aquest context d'expansió global de l'economia. En aquesta direcció, sense desconsiderar l'actual dinàmica de recuperació, cal matitzar i perfilar un conjunt d'elements a fi de reconduir la política econòmica.

3.2.- La transmissió cíclica internacional

3.2.1.- En el cicle econòmic, es produeixen etapes de depressió i altres de recuperació. En les economies d'avui, les polítiques econòmiques governamentals correctes són aquelles que consisteixen en corregir la intensitat i duració relativa de cada una d'aquestes etapes de depressió i recuperació, amb l'objectiu d'estabilitzar el cicle econòmic. Des d'aquesta perspectiva, la conclusió és clara. Ni durant la crisi iniciada a les darreries del 73 i que va prolongar-se fins la meitat dels anys 80, ni en l'actual etapa de recuperació, l'acció del govern de l'Estat ha estat prou contundent i eficaç per si mateixa. Durant l'etapa de la crisi, les conseqüències nefastes d'aquesta van perdurar malgrat les promeses governamentals, i avui, en l'etapa de recuperació, també malgrat les promeses governamentals, allò que hom anomena "re-calentament" de l'economia comporta pèrdues de competitivitat i desajustaments sectorials. L'acció aïllada d'un sol govern no és decisiva per al redreçament del cicle econòmic. Pot introduir, si ho fa bé, mecanismes que augmentin l'eficàcia i, si ho fa malament, d'altres que empitjorin relativament la situació. Però l'acció individual d'un govern només té un pes relatiu i no decisiu i, per tant, res justifica l'agosarada propaganda sobre el bon funcionament de l'economia que fa al respecte el govern del PSOE. L'evolució de l'economia depèn de la transmissió cíclica internacional i, de la mateixa manera que durant la crisi econòmica iniciada el 1973 les causes eren exteriors i el marge de maniobra domèstic molt limitat, avui és l'onada alçista internacional la que condiciona la recuperació econòmica a l'Estat Espanyol. Les polítiques econòmiques del govern, més o menys coherents, s'inscriuen en la tendència corresponent; però no poden reivindicar demagògicament l'èxit d'aquest procés.

3.2.2.- D'altra banda, des d'un punt de vista que es fonamentès en la coherència ideològica, el govern del PSOE hauria de comportar-se amb una major discreció i prudència, a risc de perdre la seva credibilitat progressista i d'esquerres. L'onada alçista internacional que impulsa les economies del món occidental va acompanyada de l'aplicació de mesures política econòmica i social netament conservadores, pròpies del que es podria anomenar el model Reagan-Tatcher. A l'Estat Espanyol, aquest fet ha generat una paradoxa consistent en que, malgrat tenir un govern que es reclama socialista, els màxims beneficiaris de la recuperació econòmica, justament gràcies a l'acció d'aquest govern, han estat la banca i el gran capital.

3.3.- La parcialitat dels indicadors globals

3.3.1.- La propaganda que el govern del PSOE fa respecte a l'actual etapa de prosperitat econòmica es concreta en l'exposició, divulgació i comentaris sobre magnituds i indicadors macro-econòmics, és a dir, sobre xifres globals respecte al funcionament de l'economia considerada com un tot. Aquests indicadors (Producte Interior Brut, nivells d'activitat i d'ocupació, balança de pagaments...) són parcials. És evident que cal conèixer aquestes magnituds, però també és evident que cal complementar-les amb altres magnituds de tipus micro-econòmic o de tipus sectorial. Si únicament s'utilitzen macro-magnituds, es destaquen aquells trets que serveixen per fer comparacions internacionals d'indicadors i que plantegen nivells d'una certa abstracció, però que no diuen res sobre les condicions de vida de cada ciutadà individual o les particularitats de sectors socials o àrees territorials. La conseqüència d'informar només sobre indicadors macro-econòmics és que es pondera allò que interessa i es negligeix allò que no convé. La recuperació de l'economia cal contrastar-la en un horitzó més objectiu, considerant alhora tant xifres globals com xifres sectorials i aquelles relatives a l'equilibri territorial.

3.3.2.- Pel que fa a les xifres sectorials, el primer que cal observar és que l'optimisme del creixement del PIB contrasta amb l'evolució relativa de les produccions globals i els nivells d'activitat dels diferents sectors productius: agricultura, indústria i serveis. En el terreny de l'agricultura, l'èxit del govern no es veu enlloc. Durant els darrers anys, l'evolució del sector ha estat notablement erràtica. Si hom deixa de banda l'excepcionalitat de les bones collites de cereals i fruita, continua incrementant-se la descapitalització del camp, l'empobriment del pagès i la pèrdua de pes específic d'aquest sector en el conjunt de l'economia. El règim d'ajudes comunitàries resulta insuficient, tant en el seu conjunt com en la seva distribució territorial. Les xifres són eloqüents. El valor afegit del sector primari, de l'ordre d'un 3,7%, és clarament inferior al creixement del cost de la vida. I en aquests deu últims anys, s'han destruït gairebé un milió de llocs de treball en l'agricultura. Això evidentment contrasta amb l'empenta en el terreny del sector industrial. Però darrerament han començat a generar-se també expectatives negatives en aquest sector, a resultes de la possibilitat d'encariment dels costos salarials, dels financers i, sobretot, dels relatius als transports i les comunicacions. Malgrat tot, la indústria ha estat un sector clau en l'actual procés de recuperació de l'economia, tot i l'elevada participació del component de les importacions en el corresponent procés productiu. També darrerament han començat a

aparèixer dificultats en el sector de la construcció, tan dinàmic darrerament, amb un procés escandalós d'especulació que, malgrat haver enriquit a uns pocs, situa el problema de la vivenda en una cota de total inacceptabilitat social. En el terreny dels serveis, en fi, es mantenen uns ritmes de creixement que provoquen, des de la perspectiva de l'actual onada neo-consumista, efectes fins i tot perjudicials en l'evolució de la demanda final, amb tot el que això pot suposar de disminució de la competitivitat i d'augment de la carestia de la vida.

3.3.3.- Pel que fa a les xifres relatives a l'equilibri territorial a nivell de tot l'Estat, la política econòmica del PSOE mostra en aquest punt aspectes particularment negatius. No tan sols no s'han intercompensat les diferències entre àrees urbanes i àrees rurals, sinó que els nivells de renda i ocupació entre comunitats autònomes s'han distanciat notablement. Hi han exemples tan esgarrafosos com la decisió de prioritzar el TGV Madrid-Sevilla o la canalització arbitrària d'inversió pública a zones on no genera cap mena d'efecte secundari. L'evidència d'aquest fet rau en situacions com les següents: mentre Andalusia contribueix al 12,53% de la formació del PIB, el nivell de renda per habitant és inferior en un 29,6% a la mitjana estatal; mentre les Canàries i les Illes són les comunitats on més augmenta el nivell d'activitat, resulta que la seva aportació conjunta a la formació del PIB no arriba al 6%. A la vegada, l'evolució de la població ocupada segueix un ritme igualment sinuós. Per exemple, la Rioja i Andalusia, amb una taxa de l'ordre del 6%, contrasten amb les taxes d'Extremadura i Aragó, que escassament arriben al 0,2%. En puritat, l'actual govern de l'Estat no té política econòmica d'intencionalitat territorial, i els seus criteris són de tipus polític i contraris a qualsevol mena de racionalitat econòmica.

3.4.- Els indicadors de tipus qualitatiu

3.4.1.- Cal considerar també que els indicadors utilitzats pel govern del PSOE són de naturalesa estrictament quantitativa. Si les corresponents xifres d'aquest tipus es contrasten amb magnituds de tipus social (ocupació-atur, indicadors de benestar social...), de caràcter qualitatiu (carestia de la vida...), i de configuració ecològica (indicadors de medi ambient...), la conclusió es que la pretesa eufòria socialista esdevé tristor per al ciutadà normal.

3.4.2.- Pel que fa a l'ocupació, la taxa d'atur, tan absoluta com relativa, és encara molt elevada. Digui el que digui la propaganda del govern,

no s'han superat ni igualat els estàndards previs a la crisi econòmica. Si a l'any 1977 hi havia a l'Estat Espanyol un total de 744.000 aturats, el que significava un 5% de la població activa, avui n'hi han 2.701.000, el que significa un 18,5% de la població activa, malgrat la creació recent de llocs de treball. A la vegada, tot atenent a la composició de l'atur, s'han de tenir en compte dos nous factors: el primer, que l'atur de les dones es situa en un nivell similar al ja endèmic del joves; i, el segon, l'increment de la proporció de l'atur de llarga durada. Si a l'any 1977 les dones constituïen el 31% de la població activa en atur, a finals de 1988 n'eren gairebé el 50%. Si a l'any 1977 els aturats que portaven més d'un any buscant feina eren el 24% de la població activa en atur, a finals de 1988 n'eren el 61,3%. És evident que la contractació temporal tendeix a disminuir aquestes xifres, però no pot solventar el problema quan es considera que el 62% dels aturats són actualment menors de 29 anys.

3.4.3.- Pel que fa a la carestia i qualitat de vida, amb independència de les conegudes deficiències en el funcionament dels serveis públics, s'observa que l'efecte de malestar social que va lligat al component de la inflació és, precisament, un dels problemes clau del deficient funcionament de l'economia a l'Estat Espanyol. Durant els primers mesos de 1989, en general els preus han tingut un moviment a l'alça, superior a la mitjana de l'any passat, moviment agreujat per l'acceleració dels costos i, en particular, pels dels productes importats. Els preus finals de béns de consum, en la seva referència al IPC, han experimentat un fort augment, que arriba a una taxa interanual del 7,1% en el mes de juny i que es situa en una taxa acumulada del 6,5% en els sis primers mesos, respecte al mateix període de l'any anterior. En conseqüència, difícilment el ritme d'inflació es situarà per sota del 5,8% enregistrat el 1988.

3.4.4.- Pel que fa als indicadors de configuració ecològica, tot i no considerant fenòmens transnacionals com la desaparició de la capa d'ozó o la radioactivitat atmosfèrica, o els problemes específics derivats de la utilització de l'energia nuclear, han crescut sensiblement alguns indicadors de percepció molt propera a la vida quotidiana dels ciutadans. L'índex d'erosió greu afecta a gairebé el 25% del territori de l'Estat i la masa forestal ha disminuït en un 18% en els darrers cinc anys. Aquests impactes afecten greument els índex de risc d'incendis forestals, de disminució dels camps de conreu i de desertització. L'equilibri dels ecosistemes està reduint-se alarmantment, com mostra el fet que s'hagin catalogat més de cent espècies en perill d'extinció immediata. L'increment de residus industrials i urbans, 265 quilograms per habitant / any, no s'ha vist acompanyat de polítiques tendents a equilibrar la seva composició, com demostra que la taxa del 52% d'eliminació es manté

practicament constant des de 1984; fet aquest encara més greu si es considera que dues terceres parts dels residus oficialment eliminats ho són en abocadors amb la pretensió d'ésser sanitàriament controlats. Alhora, no existeixen mecanismes reals de control pel que fa als residus tòxics per definició (mercuri, plom, arsènic, compostos del plàstic,...). Ha augmentat la contaminació de les aigües litorals, superficials i subterrànies. En relació a les litorals, només cal considerar els desastrosos efectes dels successius accidents de petrolers a l'Atlàntic o l'abocament incontrolat de deixalles i residus al Mediterrani. En relació a les superficials, n'hi ha prou amb fer una lectura dels estudis recents sobre anomalies en la potabilitat de les aigües a les zones urbanes - l'aigua del Llobregat té, per exemple, una mitjana de 593 mil·ligrams/litre de clor quan el nivell oficial tolerat és de 350-, o considerar que l'índex d'incidències detectades en la xarxa oficial de vigilància de la pol·lució dels rius ha augmentat en un 20% en els darrers cinc anys. Tot això resta qualitat de vida al progrés econòmic considerat en si mateix. I és evident que les valoracions quantitatives del govern de l'Estat obliden aquests aspectes i, conseqüentment, el cost econòmic i social de la destrucció del medi ambient. El govern del PSOE no té una política ecològica i, de fet, ens trobem en una situació similar a la que teníem amb governs anteriors de signe polític diferent. En la majoria d'ocasions, és econòmicament més beneficiós per als agents contaminants pagar les corresponents sancions que no pas reorientar l'activitat productiva causant de la contaminació.

3.5.- La disfuncionalitat de la política econòmica actual

3.5.1.- Cal matitzar, doncs, les possibilitats de futur d'una política econòmica, la de l'actual govern de l'Estat, que aquest mateix govern defensa mitjançant una lògica poc transparent. Obviament, en aquestes matitzacions hi entren una barreja d'elements polítics i tècnics. Els polítics, relacionats amb els imprevisibles efectes que pot tenir el malestar social reflectit en la protesta de la vaga general del 14 de desembre. Els tècnics, relacionats amb el volum de la despesa pública i el comportament de la balança comercial.

3.5.2.- Els mecanismes en que es fonamenta la política econòmica governamental en aquest darrer aspecte són, bàsicament, de tipus monetari. Amb la finalitat de reduir el fort ritme de creixement de la despesa, les mesures corresponents suposen restriccions creditícies i una pujada intensa i sostinguda dels tipus d'interès, tant en el mercat

monetari com en relació al deute públic. Així, s'han augmentat els coeficients de caixa i s'han establert barreres per les entrades de capital. Però aquest conjunt d'accions restrictives resulten insuficients. L'expansió del sector públic i el dèficit creixent que comporta aquesta expansió són un problema greu fins i tot per la viabilitat d'aquestes mesures de política monetària. D'altra banda, com que el creixement de la producció condiona l'acceleració del creixement de les importacions i, al seu torn, augmenta l'intervencionisme en els mercats de canvi per controlar l'evolució de la pesseta, en resulta que la política monetària no aconsegueix els seus objectius i, cada vegada més, ha d'ésser complementada amb accions de caràcter pressupostari.

3.5.3.- El que s'ha descrit anteriorment és el gran problema en que es troba el disseny de la política econòmica. Efectivament, dissenyar, com fa falta, un pressupost contractiu implica dues opcions: o augmentar els ingressos o disminuir la despesa. En el cas de la primera opció, això comporta l'increment dels impostos i és, per tant, un tema polític delicat a causa de la seva impopularitat. En el cas de la segona opció, això comporta la reducció dels recursos destinats a polítiques socials i de béns públics i és, per tant, també, un tema polític delicat. La indecisió respecte a un dilema d'aquesta magnitud és el que ha provocat, amb tota probabilitat i deixant de banda altres elements, la convocatòria d'eleccions anticipades. Per què la reconducció de la política econòmica del govern, sigui quina sigui, no despertarà cap mena de simpatia entre els ciutadans. En la lògica de la política econòmica del PSOE no hi ha cap altra sortida, especialment davant el desafiament que suposa l'aplicació de l'Acta Única a partir de l'1 de gener de 1993. Resumint, la situació de l'economia a l'Estat Espanyol durant la darrera legislatura indica que s'ha sortit de la crisi dels anys anteriors, però el nivell acumulatiu de desajustaments no permet contemplar el futur de manera triomfalista. S'imposa el realisme, singularment per les corresponents implicacions que es produiran respecte a l'evolució econòmica de Catalunya.

3.6.- Polítiques socials i béns públics

3.6.1.- Quina és la incidència real d'aquesta recuperació econòmica sobre el grau de benestar dels ciutadans?. Dels tres instruments convencionals pel tractament del benestar que usualment s'utilitzen, és a dir, la disponibilitat de fons públics per institucionalitzar l'assistència i la

previsió social, el disseny d'un pla global de seguretat social que abarti a tota la població, i la posta en pràctica d'un sistema d'ensenyament universal, gratuït i obligatori, en cap d'ells s'han obtingut resultats satisfactoris. Atesa l'escassetat de recursos, no s'ha establert clarament un programa de prioritats que serveixi als interessos, demandes i necessitats socials dels ciutadans. El govern del PSOE ha estat mancat d'un esquema coherent per emprendre les reformes estructurals necessàries en el marc d'aquests tres instruments i situar l'Estat Espanyol en els nivells de la resta dels països de la Comunitat Europea.

3.6.2.- Així, dels indicadors que normalment s'utilitzen al respecte, s'observa el següent. Pel que fa a la capacitat dels ciutadans per gaudir dels béns derivats de l'avenç tecnològic i que contribueixen a facilitar i fer més comfortable les seves condicions de vida, l'Estat Espanyol figura en els darrers llocs de la Comunitat Europea en nombre de telèfons, electrodomèstics i automòbils per habitant, només superat per Portugal i Grècia. Contra 33 telèfons per cada 100 habitants, Dinamarca en té 66 i la mitja comunitària es situa en 56. Contra 21 electrodomèstics per cada 100 habitants, els Regne Unit en té 35 i la mitja comunitària es situa en 31. Contra 21 automòbils per cada 100 habitants, Alemanya Occidental en té 38 i la mitja comunitària es situa en 32. Pel que fa al ventall d'equipaments socials a disposició pública dels ciutadans, s'observa també una relació d'inferioritat davant els països de la Comunitat. Per exemple, contra 5,2 llits hospitalaris per cada 100 habitants, el Regne Unit en té 9,8 i la mitja comunitària es situa en 8,9. Pel que fa al conjunt de prestacions a les quals poden accedir els ciutadans des del punt de vista dels serveis socials, els indicadors de cobertura indiquen que els que resten fora de l'accés a aquests serveis estan en una proporció dues vegades més gran que els respectius indicadors comunitaris. I pel que fa, en fi, als indicadors de pobresa i marginació, la situació és particularment lamentable. A l'Estat Espanyol, un 4,5% de la població viu en un estat de pobresa absoluta, és a dir, els seus ingressos nets disponibles són inferiors a les necessitats mínimes per al manteniment d'una llar; i aproximadament un 26% de la població viu en un estat de pobresa d'acumulació, és a dir, els seus ingressos nets disponibles són insuficients per l'adquisició de béns de consum duradors, com la propietat de la vivenda.

3.6.3.- Els paràmetres oficials, doncs, no es corresponen a les necessitats socials. És evident que el nivell de benestar social dels ciutadans no es solucionarà només amb l'increment de la despesa pública de tipus convencional. Convé definir prioritats i decidir-se entre canons o mantega. Fins ara, el govern del PSOE s'ha decantat pels canons.

Només cal observar el pes de les partides dedicades a defensa en el conjunt dels Pressupostos Genrals de l'Estat. En definitiva, la recuperació econòmica no ha servit per millorar els estàndards de vida dels ciutadans a través de les corresponents polítiques socials i de béns públics.

3.7.- Les prioritats programàtiques d'ERC

3.7.1.- Pressupostos, política fiscal i monetària, i dèficit públic

Per a ERC, l'adequació de la política econòmica d'acord amb les previsions de necessitats que s'han exposat, passa forçosament per l'elaboració d'un Pressupost de tipus contractiu. ERC defensarà aquesta alternativa a les Corts Generals de l'Estat, atenent els següents plantejaments:

3.7.1.1.- Pel que fa a la política fiscal, ERC defensa que la seva finalitat no estant la recaptació tributària com el fet que els ciutadans trobin en els serveis o prestacions públiques corresponents la justificació dels impostos pagats. Proposem:

- reconduir l'actual política fiscal a fi que els impostos directes i, concretament, l'impost sobre la renda de les persones físiques (IRPF), tinguin com objectiu tributari l'ús que es fa de la renda i no la generació de la mateixa. És a dir, els ingressos obtinguts destinats a un nivell de vida digne, a l'estalvi i a la inversió productiva, tindrien un tractament comparativament aminorat; contràriament, els ingressos o rendes destinats a despeses sumptuàries, de luxe, emolutives, especulatives i, en general, supèrflues i improductives, estarien gravades mitjançant tipus significativament elevats,
- reconsiderar l'impost sobre el patrimoni, elevant la corresponent tributació pel que fa a les grans fortunes, i d'aquells patrimonis aconseguits en poc temps i mitjançant pràctiques especulatives. Alhora, atesa l'excepcionalitat de les obres d'art de tot tipus i el dret que tenen tots els ciutadans a gaudir-ne, ERC proposarà una figura tributària específica per totes les obres d'art de propietat privada,
- defensar un model tributari laxe i beneficis per al manteniment d'aquelles fundacions la finalitat de les quals sigui el foment de la cultura, les arts, la ciència i la tècnica,
- reconsiderar els tipus impositius de l'IVA, augmentant-los en el cas de les begudes alcohòliques, tabac i articles de luxe, i rebaixant-los fins a l'exempció en el cas dels llibres i les activitats culturals i formatives.

- dins dels corresponents aspectes particularitzats, cal que els ingressos provinents de pensions estiguin exempts de l'IRPF, que els ingressos derivats de la primera ocupació en el cas dels joves estiguin exempts del mateix impost durant el primer any d'exercici laboral, la deducció dels imports sencers de les despeses ocasionades per malaltia i educació de tot tipus (incloent-hi l'esportiva, l'artística i la musical), i la revisió a l'alça de les desgravacions per vellesa i minusvalidesa física o psíquica,
- i denunciar les irregularitats actuals pel que fa a les recaptacions relatives als rendiments dels impostos sobre el patrimoni i d'actes jurídics documentats. Aquests impostos són impostos cedits segons l'Estatut d'Autonomia i, en canvi, la corresponent recaptació la realitza directament l'administració de l'Estat o agències autoritzades i no la Generalitat.

3.7.1.2.- La necessitat de continuar la lluita contra el frau en la vessant de la recaptació fiscal. Però també i molt significativament en el de la despesa pública, fiscalitzant els sistemes de contractació pública i d'obtenció de subvencions de tot tipus.,

3.7.1.3.- La reestructuració la despesa pública amb la finalitat de reduir el dèficit corresponent i replantejar les respectives afectacions pressupostàries. L'administració de l'Estat ha de donar exemple de responsabilitat pel que fa a l'esmerçament dels cabals públics, i és del tot necessari una reducció significativa de les despeses militars i de defensa i del conjunt de despeses corrents tipificades en el capítol II del Pressupost General de l'Estat.

3.7.1.4.- La modificació de l'actual política de privatització de les empreses públiques deficitàries. ERC defensarà, a partir de criteris de gestió eficient i transparent, la territorialització d'aquestes empreses atenent a la localització del gruix de la respectiva activitat i combatent l'intervencionisme assistencial.

3.7.1.5.- Suprimir els serveis de l'administració perifèrica de l'Estat en tot allò que sigui competència de les comunitats autònomes o en tot allò que els hi pugui ser delegat, amb la corresponent simplificació de l'estructura administrativa i, conseqüentment, la reducció de despesa pública que comporta.

3.7.1.6.- Demanar un inventari públic de tot el que suposa la parafernàlia lligada a les despeses de representació de l'administració de l'Estat, des dels banquets als automòbils oficials, des de les residències governamentals als viatges de tot tipus, procedint a la corresponent reducció de la despesa. Els càrrecs públics han d'actuar d'acord amb el principi d'austeritat.

3.7.1.7.- Endegar la reforma de l'actual model de la Seguretat Social. Certament, aquesta gaudeix de pressupost propi, però en el conjunt del dèficit públic la seva ineficàcia i la seva inadequació hi participen de manera remarcable. La reforma en qüestió es plantejaria en tres direccions:

- l'atomització legal avui existent, que facilita l'arbitrisme, el frau, el favoritisme i la ineficàcia, seria substituïda per una refundició legal única, clara i entenedora,
- el gegantisme, l'intervencionisme i el paternalisme de l'actual sistema, generador d'ineficàcia i, sobretot, de burocràcia, es corregirien mitjançant la descentralització i territorialització dels serveis i de les decisions, a fi de simplificar els tràmits, millorar la qualitat de l'assistència i les prestacions i garantir l'interrelació entre gestors i ciutadans,
- i, en el cas de Catalunya, d'acord amb l'article 17 de l'Estatut, la Generalitat assumiria la globalitat de l'INSSI, particularment, la gestió de la Tresoreria Territorial.

3.7.1.8.- La reforma del model de la Seguretat Social cal que es fonamenti en un nou criteri pel seu finançament, a fi de que s'extengui en termes de solvència i suficiència a la totalitat de la població. Actualment, com a sistema d'assegurances, la Seguretat Social és un pèsim instrument de redistribució de rendes dels joves i dels qui tenen bona salut a favor dels vells i dels malats. Per a ERC, les corresponents prestacions que s'han de garantir a tothom a qui afecti la vellesa o la malaltia han de tenir el caràcter hisendístic de servei indivisible. En conseqüència, el que s'escau, el que és consistent, i allò que és comparable internacionalment, és que els corresponents recursos s'obtinguin per la via dels impostos. Obviament, això s'ha d'implementar de manera gradual i matitzant en cada cas la indivisibilitat de la

prestació. No té sentit, com succeeix actualment, que la Seguretat Social estigui vinculada exclusivament al sistema productiu i serveixi com un factor de competència il·lícita a favor de l'economia submergida. La financiació que comportaria aquest nou sistema es faria mitjançant una intercompensació entre tributació directa i tributació indirecta, la primera cobrint les quotes ara vigents i la segona referida a la fixació de preus polítics per evitar els abusos que sovint comporta la gratuïtat. Alhora, la financiació estaria vinculada parcialment a nous gravàmens específics sobre els guanys de les agències productives del conjunt del sistema sanitari i assistencial, el producte de les quals no pot tenir altra qualificació que la de bé públic i, per tant, allè a qualsevol tipus de procés especulatiu.

3.7.1.9.- Un tractament de la despesa pública que passa tant per una política que garanteixi el seu finançament com per una reducció de la seva quantia. Pel que fa al primer aspecte, ERC proposarà per abaratir el finançament les mesures següents: disminuir les possibilitats, ara il·limitades, que té el govern de l'Estat pel que fa a l'obtenció de recursos monetaris del Banc d'Espanya; executar correctament el Pressupost, tot proveint els desfasaments temporals entre ingressos i despeses; i conferir una major eficàcia i racionalitat a la utilització dels recursos a disposició del Banc d'Espanya i, en concret, aprofitar d'una manera més rendible el volum de reserves de divises pel tractament del dèficit. Pel que fa al segon aspecte, ERC proposarà les següents mesures per reduir la quantia del dèficit: evitar el creixement desmesurat de la despesa corrent; reduir l'intervencionisme assistencial, el clientelisme i el favoritisme; lluitar contra el creixement de la burocratització, mitjançant una reforma administrativa que reconsideri les incompatibilitats, el tràmit administratiu i, sobretot, la funció pública; controlar la destinació final dels crèdits consignats en el Pressupost, a fi que els conceptes relatius a la inversió no es transformin en despeses improductives; i justificar el dèficit residual que en resulti en relació a l'esforç en el camp de la inversió.

3.7.1.10.- Cal que es faci una publicació entenedora de la corresponent liquidació pressupostària pel coneixement concret de tots els ciutadans, a fi que aquests puguin jutjar si la despesa pública es caracteritza pels necessaris criteris d'austeritat, adequació i transparència. ERC proposarà que anualment es publiqui un llibre verd de la despesa pública, que ha de tenir àmplia difusió i circulació entre la població.

3.7.2.- Polítiques sectorials, atur, medi ambient i reequilibri territorial

La reconducció de la política econòmica general que ERC proposa comportaria un nou disseny de les actuacions de tipus sectorial en els sectors primari, secundari i terciari, una política laboral orientada a resoldre el problema de tots aquells que volen treballar i no troben feina, un nou marc legal per al medi ambient, i la lluita contra el desequilibri territorial entre zones rurals i zones urbanes i entre zones riques i zones pobres. ERC defensarà les mesures següents:

3.7.2.1.- Pel que fa al sector primari, subjecte a una descapitalització permanent, a una competència estructural no compensada en relació a la política agrícola de la Comunitat, i a un greuge comparatiu respecte a la tutela que reben els altres sectors:

- l'adopció de programes que ofereixin recursos financers assequibles en la seva obtenció, de llarga durada en la seva utilització, i a uns tipus d'interés diferencials avantatjosos, en el context d'una reorientació del Banc de Crèdit Agrícola a fi de cohesionar-lo amb el sector, perquè és evident que la taxa de rendibilitat interna de l'agricultura és, per la seva pròpia naturalesa, inferior a la de la resta de sectors,
- la revisió, allà on sigui possible, dels acords comunitaris en productes específics (fruits secs, porquí, concentrats de suc de fruita, cítrics, certs tipus de cereal,...) que van ser negociats amb desconeixement de la realitat del sector i que van deixar els interessos dels agricultors i ramaders desamparats davant d'interessos de tercers,
- l'adopció d'un nou sistema d'assegurances agràries que, en el límit temporal que permet la Comunitat, protegeixi les explotacions agràries davant els sinistres cada vegada més freqüents provocats pels aiguats i les calamarsades, quan aquest no mereixin la consideració de declaració de zona catastròfica,
- consignacions pressupostàries nominatives i territorialitzades per a la realització d'obres d'infraestructura i d'equipaments en el món rural tendents a equiparar els seus estàndards de qualitat de vida amb el món urbà,
- incentius permanents per a la introducció de millores tecnològiques, tant pel que fa a aquelles vinculades al perfeccionament de la producció com les vinculades a l'organització i a la informació de mercats,
- programes específics per fer viables les exportacions ramaderes, tot revisant el sistema mínim de preus en relació a les adquisicions realitzades per agències oficials,

- aplicació efectiva de programes de sanejament mitjançant un sistema suficient de desgravacions fiscals; desgravacions fiscals també per a la inversió en millores de finques, repoblació forestal i neteja de boscos,
- establiment d'una política d'informació que disminueixi la incertesa del sub-sector de la pesca davant certs acords comunitaris i internacionals i, en el seu cas, adopció d'un pla de reconversió de la pesca,
- i, finalment, cal denunciar i pressionar perquè es solucioni la discriminació de Catalunya respecte a la resta de l'Estat pel que fa als acomiadaments de contractats temporals subjectes al Règim Especial de la Seguretat Social Agrària, ja que no gaudeixen de prestacions d'atur, malgrat l'abonament de les respectives quotes per part de les empreses contractants.

3.7.2.2.- Pel que fa al sector secundari, i específicament a la política industrial:

- establiment de garanties públiques, sancionades legalment, per a assegurar els drets de propietat propis davant l'expansió de les empreses multinacionals, amb una diferenciació clara en tots els supòsits laborals, fiscals i d'ajust pel que fa, en aquest sentit, als processos d'adquisició, fusió, absorció, participació o nova creació,
- d'acord amb el punt anterior, transferència a la Generalitat de Catalunya de les competències del Servei de Transaccions Exteriors a fi que l'administració catalana pugui condicionar aquests processos a les conveniències d'una política de localització industrial basada en el reequilibri del territori,
- establiment d'un programa integral d'ajust tecnològic mitjançant incentius fiscals i crediticis per a la modernització tecnològica de les petites i mitjanes empreses,
- classificació i refundició de la normativa legal sobre homologacions industrials i introducció de certificacions de seguretat i de qualitat de productes i processos industrial,
- endegament d'un programa de reconversió ecològica del conjunt de l'activitat productiva a l'Estat,
- endegament d'un programa de reconversió del sub-sector de les indústries extractives, amb especial obligació de restitució paisatgística de les explotacions a cel obert,
- liberalització del sector energètic, a fi que es pugui intercanviar energia sense l'obligació de comprar-la a ENDESA, en un marc estable fixat i revisat anualment,
- revisió de l'actual sistema de vivendes protegides, a fi d'adaptar-lo a les necessitats socials,

- i, finalment, cal denunciar amb tota energia l'incompliment de l'article 12 de l'Estatut per part de l'Estat, que desconsidera qualsevol demanda de participació de la Generalitat en el sector públic estatal localitzat a Catalunya.

3.7.2.3.- Pel que fa al sector terciari, és imprescindible que l'exercici de les competències autonòmiques pugui realitzar-se en plenitud, salvant aquelles que corresponen a l'administració local. Les polítiques realitzades des de l'Estat només han de tenir dos objectius:

- impulsar un model de competència viable entre els grans establiments i els petits, mitjans i familiars, mitjançant la creació d'una banca oficial pròpia del comerç equiparable a les existents pel que fa a l'agricultura, la indústria i altres aspectes de l'activitat econòmica, en el marc de l'estructura de l'ICO,

- i la reconsideració de la política de turisme, a la qual l'administració de l'Estat hi contribuiria rebaixant el sistema de tributació amb l'aminorament de l'IVA.

3.7.2.4.- Pel que fa la política financera, cal abolir totes les discriminacions actuals, tals com la situació actual d'afavoriment de la implantació dels serveis financers a Madrid, provocada, per exemple, pel tractament preferencial que tenen els dipòsits de les comptes de tresoreria del Banc d'Espanya localitzats a Madrid en relació als localitzats a Barcelona, tot tenint en compte que qualsevol proposta està pendent de la sentència del Tribunal Constitucional sobre la Llei de Reforma del Mercat de Valors. A la vegada, cal revisar el tractament de l'estalvi i les regulacions oficials respecte a les inversions obligatòries. ERC defensarà que l'estalvi dels catalans pugui quedar-se a Catalunya. Actualment, de cada 100 pessetes que es dipositen en una institució d'estalvi a Catalunya, 70 s'inverteixen obligatòriament o voluntària fora de Catalunya. Sorprenentment, l'actual govern de la Generalitat no utilitza les potestats que té per començar a corregir aquest procés. Però cal dir també que aquestes potestats són insuficients si no es fan modificacions en la legislació i normativa estatal. El que es vol aconseguir és que l'estalvi que s'ha de materialitzar en inversions obligatòries (Pagarés del Tresor, emprèstits de l'INI,...) es pugui fer també en emprèstits destinats a aspectes de la realitat catalana. Per aconseguir-ho, fa falta que la Generalitat utilitzi la seva competència en qualificació de títols i que l'administració de l'Estat, fins i tot sense variar la quantia total dels coeficients d'inversió obligatòria, modifiqui la seva estructura interna a fi que l'estalvi dels catalans pugui dirigir-se a temes tan importants per Catalunya com el TGV, l'Eix Transversal, la creació d'un Servei Nacional

de Telèfons de Catalunya o la gratuïtat de les autopistes.

3.7.2.5.- Pel que fa a la política laboral, l'objectiu d'ERC és la plena ocupació, i proposa les actuacions següents:

- reducció de la jornada laboral a 30 hores setmanals,
- promoció d'un conjunt de mesures tendents a flexibilitzar la jubilació voluntària anticipada, desencoratjar la doble ocupació i el recurs a les hores extraordinàries, combatre el treball submergit i assegurar la igualtat de drets entre els treballadors a ple temps i a temps parcial, amb l'objectiu prioritari de repartir millor el treball existent,
- impuls de la potenciació de les noves professions, especialment en el terreny dels serveis socials, del medi ambient i les activitats d'oci i lleure,
- promoció de la formació professional continuada, tant en el marc de l'empresa com en el context de l'atur, per afavorir la millora de les condicions de treball i dels mètodes de producció i les possibilitats d'inserció en el sistema productiu; instrumentació d'una política de permisos flexibles de formació tant per la reorientació de la carrera professional com per aquells treballadors que canviïn de situació laboral a conseqüència de l'innovació tecnològica i el tancament d'empreses, i de cursos d'orientació professional pels aturats, que rebrien un salari mínim durant la duració d'aquests cursos,
- impuls dels programes de creació de treball comunitari, que cal que s'estenguin a tota la població activa amb més de dos anys d'atur,
- la promoció de contractes fixes enfront els eventuais i bonificacions en les quotes de la Seguretat Social per aquelles empreses que generin llocs de treball fixes pels joves; facilitar la formació i educació dels joves amb contractes de jornada intensiva,
- erradicació absoluta del treball il·legal de menors, augmentant substantivament la penalització dels empresaris o persones que utilitzin aquest tipus de força de treball,
- i gratuïtat de tots els serveis públics per a tots els aturats menors de 30 anys o de llarga durada.

3.7.2.6.- Pel que fa al medi ambient, ERC proposarà la promulgació d'un Codi Ecològic, que resultaria de la refundició legal de tota la legislació existent, les directives de la Comunitat Europea i una sèrie d'elements inspirats en les legislacions d'aquells països que han desenvolupat polítiques ecològiques avançades. El principi en que es fonamentaria l'elaboració del Codi Ecològic seria aquell que estableix que qui contamina, paga i corregeix. Per tant, la penalització de les infraccions contaminants suposaria, en primera instància, l'autoalimentació del circuit de contaminació i la reiteració manifesta de la infracció

comportaria, segons la gravetat dels fets o el nombre d'infraccions, el tancament de l'agent contaminant. La revisió dels límits per la penalització seria fixada per una comissió d'experts, que tindria com a punt de partida els estàndards internacionals i les conclusions corresponents. El Codi fixaria un marc temporal de nova revisió. En tots els casos, els costos socials prevaldrien sobre els guanys privats. El Codi inclouria també els respectius catàlegs de drets i deures i d'obligacions i prohibicions per a tots els sectors de l'activitat industrial, la territorialització dels processos de seguiment i vigilància, la distribució de competències pel que fa a l'administració local i, en fi, la delimitació de les funcions i territorialització de l'actual Consell de Seguretat Nuclear i els organismes estatals responsables dels residus nuclears. Complementàriament a la promulgació del Codi Ecològic, les administracions públiques establirien desgravacions fiscals en l'impost de societat per inversions que signifiquessin millores ecològiques en els diferents sectors d'activitat, impulsant el corresponent disseny d'un programa de reconversió ecològica.

3.7.2.7.- Pel que fa a la lluita contra els desequilibris territorials, ERC denunciarà la falta de qualsevol tipus de política al respecte i defensarà que la capacitat de proposta i execució dels corresponents programes constitueixi competència exclusiva de les respectives comunitats autònomes en el supòsit que ho reclamin. La superació dels desequilibris territorials s'ha d'articular a partir dels següents supòsits:

- establiment en els Pressupostos Generals de l'Estat de consignacions específiques per al reequilibri del territori, amb la finalitat de compensar les mancances relatives d'equipaments, obres d'infraestructura, comunicacions, transports i altres,
- seqüencialment, l'adopció de subvencions nominatives que afavoreixin el trasllat de residència a les zones de densitat demogràfica inferior a la mitjana en el context de cada comunitat autònoma.

3.7.3.- Polítiques de benestar social i béns públics

Per a ERC, és inadmissible parlar de progrés econòmic si aquest no va acompanyat de millores efectives en el nivell de benestar social i d'accés a béns públics dels ciutadans. No es pot, doncs, dissenyar una política econòmica si al costat d'aquesta no s'estableixen alhora els determinants de la respectiva política social. ERC defensarà:

3.7.3.1.- Pel que fa a les mesures generals relatives a la previsió social, convé establir un nivell de renda mínima garantida per a tota la població. Aquest nivell de renda mínima garantida hauria d'ésser equivalent, almenys, al salari mínim interprofessional. La renda mínima, i, en conseqüència, el salari mínim, s'indexarien regularment dues vegades a l'any tenint en compte l'increment del cost de la vida i de la productivitat. L'administració del règim de renda mínima garantida correspondria a les comunitats autònomes i comptaria amb una comissió d'experts responsables de la proposta d'indexació. Alhora, cal procedir a la reforma de la Llei General de Pensions, a fi que no puguin haver-hi prestacions inferiors al salari mínim interprofessional i que el règim general de pensions s'indexi també dues vegades a l'any, d'acord amb l'increment del cost de la vida i la productivitat. En el marc de la política fiscal, els propietaris d'empreses familiars haurien de poder deduir, a títol de despesa d'explotació, el salari que cobraria el/la seu/seva conjuge i, en conseqüència, aquest/aquesta tindria dret a les diverses prestacions de seguretat i previsió social.

3.7.3.2.- Pel que fa a la sanitat, cal la inclusió en el règim general de la Seguretat Social de totes i cada una de les prestacions assistencials que ara no hi figuren, tals com l'odontologia, la salut mental i les drogodependències. És necessari incrementar la despesa en sanitat en relació al PIB fins a la mitjana de la Comunitat Europea, un 9%. Cal procedir a la reforma de la Llei General de Sanitat, amb els següents criteris:

- foment de la participació de professionals i usuaris en els òrgans de planificació i gestió sanitària,
- garantir la llibertat d'elecció de metge i centre, en el context de cada comunitat autònoma, en la xarxa assistencial pública,
- la integració de totes les xarxes assistencials en un servei únic, incloent-hi els serveis farmacèutics, i fent desaparèixer els organismes assistencials de caràcter públic no regulats per llei,
- la regulació i l'obligatorietat de la medicina preventiva a l'empresa i a l'escola,
- i, en general, el reconeixement del dret que tenen tots els ciutadans a l'assistència sanitària, independentment que estiguin integrats en el règim de cotitzacions del sistema de seguretat social.

3.7.3.3.- Pel que fa al greu problema de les drogodependències, cal un increment substantiu de les partides pressupostàries contra el tràfic de droga. Alhora, cal penalitzar els traficants i no els consumidors. D'acord amb aquest principi, cal procedir a la reforma del Codi Penal

per garantir la possibilitat de reinserció social dels drogodepenents que han delinquit, i la supressió de la figura de la llibertat condicional en cas de tràfic, definint clarament aquest concepte. Cal defensar la plena aplicació de la Llei de Prevenció i Assistència en Matèria de Substàncies que poden generar Dependència aprovada pel Parlament de Catalunya, actualment subjecta a recurs per part del govern de l'Estat i, per tant, suspesa en la seva aplicació.

3.7.3.4.- Pel que fa a l'ensenyament, és necessari avançar cap a un model d'escola pública renovadora, plenament laica, progressista i de qualitat. Cal incrementar la despesa en ensenyament en relació al PIB fins a la mitjana de la Comunitat Europea, un 6%, sense perjudici de les partides pressupostàries extraordinàries necessàries per anivellar l'actual xarxa educativa i aplicar la Llei de Reforma Educativa. Des del nostre punt de vista, la reforma del sistema educatiu s'hauria de fonamentar en els criteris següents:

- inclusió de les guarderies en la xarxa pública; obligatorietat de l'escolarització des dels tres anys,
- coherència dels diferents trams cronològics en funció del procés evolutiu dels alumnes, especialment en el comprès entre els 12 i els 16 anys,
- model de batxillerat amb opcions diferents i mòduls professionals diversificats,
- creació de mòduls de perfeccionament professional, orientats al món del treball, amb l'objectiu de facilitar la futura integració dels alumnes en el marc laboral,
- plena inclusió en el sistema educatiu públic del conjunt de prestacions socials necessàries per complir el principi d'escolarització obligatòria, des del suport de psicòlegs i assistents socials fins els menjadors,
- i, específicament, obligatorietat del coneixement de la llengua i la cultura catalanes, amb prova eliminatòria, per exercir l'ensenyament a Catalunya.

3.7.3.5.- Pel que fa a la cultura, cal la desaparició immediata del Ministeri de Cultura i de tots els organismes vinculats al mateix, com l'Institut de la Joventut, donada que aquesta és una competència que no correspon a l'Estat. En relació a la política lingüística, cal desenvolupar, pel que respecte a Catalunya i als Països Catalans, el mandat de l'article 3.3 de la Constitució, d'acord amb els criteris següents.

- reconeixement explícit i efectiu de la unitat científica de la llengua catalana independentment de les seves denominacions populars o

regionals, circumstància que comença per posar fi a la política de fragmentació idiomàtica menada per l'Estat publicant textos al BOE en "català", "valencià" i "balear",

- finançament del procés de normalització lingüística amb càrrec als Pressupostos Generals de l'Estat, de conformitat amb el mandat constitucional i com a reparació històrica als greuges comesos secularment contra el català,

- elaboració d'una Carta de les Llengües de l'Estat, basada en la realitat plurilingüe i en la igualtat idiomàtica, que regularia la inclusió en els pressupostos de partides específiques corresponents a la normalització lingüística - respectant les competències exclusives en el seu territori de les comunitats autònomes -, l'adequació de tota la legislació sectorial de l'Estat de manera que garanteixi el respecte efectiu dels drets lingüístics, la creació d'una càtedra de català a cadascuna de les universitats de l'Estat i possibilitat d'estudiar l'idioma com a llengua optativa a l'ensenyament mitjà a la resta de l'Estat, i presència de la llengua catalana en totes les manifestacions culturals de projecció internacional organitzades per l'Estat,

- mesures legislatives per regular l'accés a places de les diverses administracions públiques de persones que coneguin els idiomes oficials de cada territori,

- tracte almenys igualitari de la llengua catalana amb el castellà en tots els mitjans de comunicació de titularitat pública i en totes les dependències, organismes i nivells de l'administració de l'Estat en territori català,

- concessió d'un canal específic en català per al Paísos Catalans en l'atorgament de les televisions privades, modificant amb aquest fi la Llei de Televisions Privades,

- creació d'un servei de traducció a les Corts de l'Estat per atendre-hi la documentació que s'hi presenti en català, així com l'acceptació de l'ús oral de la llengua catalana al Congrés dels Diputats i al Senat, amb servei de traducció simultànea,

- i creació, per part de la Delegació del Govern de l'Estat a Catalunya, d'un servei gratuït que tradueixi, d'ofici, tots els documents en català que hagin d'ésser enviats a qualsevol organisme oficial de Madrid.

3.7.3.6.- Pel que fa als esports, cal preocupar-se especialment per la promoció de seleccions nacionals catalanes en totes les especialitats esportives en les competicions internacionals, abolint qualsevol barrera legal al respecte. ERC donarà suport al reconeixement internacional del Comité Olímpic Català.

3.7.3.7.- Independentment del que s'ha exposat en els punts anteriors, la transformació de l'estructura de l'Estat Espanyol a la que ERC aspira es fonamenta, entre altres consideracions, en la necessitat de que la Generalitat de Catalunya assumeixi totes les competències existents en matèria de polítiques de benestar social i béns públics que resten encara en mans de l'Estat. El desenvolupament específic del que són competències estatutàries ha estat definit per ERC en el seu darrer Programa Electoral a les Eleccions al Parlament de Catalunya.

4.- POLITICA INTERNACIONAL I UNITAT EUROPEA

4.1.- Catalunya i el món

4.1.1.- Catalunya forma part dels països industrialitzats del món occidental. Certament, la majoria dels seus indicadors de benestar social són molt més baixos que els dels països centre-europeus o escandinaus. Però Catalunya és la primera àrea industrial de la Península Ibèrica i té una estructura econòmica per sectors i un PIB per habitant similar al de les zones desenvolupades de la Comunitat Europea. Si observem el creixement de la renda per càpita -superior a la mitjana de l'Estat Espanyol-, l'activitat productiva o els indicadors de consum, no és exagerat afirmar que Catalunya és ja una societat industrial avançada semblant a qualsevol altra dels nostres veïns europeus. Aquest fet condiciona la posició relativa de Catalunya en el context internacional.

4.2.- El conflicte Nord/Sud i el conflicte Est/Oest

4.2.1.- L'adscripció de Catalunya al món occidental comporta també la seva adscripció al Nord industrialitzat del planeta. Un Nord industrialitzat en el que s'hi compten tant l'URSS i l'Europa de l'Est com Europa Occidental, els Estats Units o el Japó. Això ens fa políticament i moralment responsables per la creixent diferència de riquesa entre el Nord i el Sud, entre els països desenvolupats que dominen el comerç i la producció mundial de béns i serveis i els països sub-desenvolupats o en vies de desenvolupament on viuen dos terços de la Humanitat en el límit de la pobresa. A Àfrica, Àsia i Amèrica Llatina, més de la meitat de la població pateix fam o sub-alimentació, del 20 al 25% dels infants moren abans de complir els cinc anys, i l'esperança de vida és d'uns vint anys menys que als països desenvolupats; l'emigració des del camp i l'aglomeració urbana estan adquirint unes dimensions catastròfiques, i més de 800 milions de persones són analfabets.

4.2.2.- Aquesta esfereïdora diferència de riquesa entre els països rics del Nord i els països pobres del Sud és provocada per un desequilibri estructural. Més encara, per la manca de cooperació i la insolidaritat econòmica dels països rics. Només cal mirar la desigual distribució regional del comerç mundial: el 75% del que exporten els països indus-

trialitzats va a parar a altres països industrialitzats, i únicament el 25% es dirigeix als països sub-desenvolupats; contràriament, aquests dirigeixen als països industrialitzats el 80% de les seves exportacions. El Nord s'apropia de les matèries primes i explota els recursos humans del Sud. Genera una injusta transferència negativa de capitals: en els darrers anys, el flux de capitals del Sud al Nord és, com a resultat de les amortitzacions, els interessos i la transferència de beneficis, superior a les noves inversions. Ha desencadenat l'angoixós problema del deute extern, uns 450.000 milions de dòlars d'acord amb les dades de 1988 del Banc Mundial. I ha protegit el desmesurat poder dels grans consorcis multi-nacionals, agreujant la dependència tecnològica i industrial dels països del Sud. No és fruit de l'atzar que els ingressos d'una família mitjana a Catalunya es corresponguin als de setanta famílies a Bangla Desh.

4.2.3.- D'altra banda, Catalunya està integrada en l'Aliança Atlàntica, malgrat un referèndum en el qual la majoria de catalans van dir "no"; dramàticament, perquè l'autogovern actual no ens permet intervenir en la política exterior de l'Estat Espanyol. Això ens fa participar de l'enfrontament geopolític entre l'Est i l'Oest existent des de la Segona Guerra Mundial.

4.2.4.- Les ambicions expansionistes i la suspicàcia mútua entre els dos blocs s'han traduït en una cursa d'armaments que consumeix, cada dia, més i més recursos econòmics, tecnològics i humans, i que és més perillosa que qualsevol altra en la història de la Humanitat per la producció d'unes armes, les nuclears, que en cas d'utilitzar-se massivament podrien fer desaparèixer la civilització. Una cursa d'armaments que es fonamenta en una concepció negativa de la pau, la pau entesa com l'absència de guerra, i no com l'eliminació de tot allò que fa possible la violència, com la convivència fraternal i solidària entre els homes. Algunes xifres són reveladores dels desastrosos efectes de la cursa d'armaments en l'economia i el benestar social del món. El darrer any, les despeses militars mundials van ser de l'ordre dels 650.000 milions de dòlars, una quantitat molt superior a les despeses mundials en sanitat. Entre l'Aliança Atlàntica i el Pacte de Varsòvia es gasta un 65% d'aquesta quantitat, quan l'ajuda oficial al Tercer Món per part de tots els països industrialitzats no arriba als 33.000 milions de dòlars. El preu d'un submarí nuclear, per exemple, equival a l'escolarització de 16 milions de nens a l'Àsia meridional, i el preu d'un tanc modern permetria construir mil aules amb capacitat per 50.000 alumnes a Amèrica Llatina. Una xifra més: el pressupost de defensa de l'Estat Espanyol és superior al pressupost de la Generalitat de Catalunya.

4.2.5.- El conflicte Nord/Sud i el conflicte Est/Oest, que amenaçen el futur del món sencer, signifiquen per la vida quotidiana de milions i milions d'homes i dones la més absoluta misèria material o el sofriment de la guerra allà on els interessos dels dos blocs colisionen o un dels dos blocs preten mantenir la seva hegemonia. Ahir, les imatges de la televisió eren Biafra, Vietnam o Txecoslovàquia; avui, Etiòpia, Nicaragua o Colòmbia. . . És estrany, doncs, que s'hagi dit que l'ordre mundial existent és el desordre, la bogeria, les armes, la fam, el terror?.

4.3.- Les societats industrials avançades

4.3.1.- En el entorn immediat a Catalunya, el de l'Europa comunitària, les societats industrials avançades semblen haver assolit un alt grau d'estabilitat. Però aquesta estabilitat no pot amagar les profundes divergències entre els interessos dels individus i els interessos del sistema, que es reflecteixen tant en l'augment de l'autoritarisme i la intolerància, com en el procés de progressiva centralització del poder en mans d'una reduïda minoria. Les institucions de la democràcia parlamentària clàssica corren el risc de fossilitzar-se i, de fet, el divorci entre societat política i societat civil s'ha accentuat d'una manera alarmant en els darrers anys. Més que això, la democratització de les institucions, encara insuficient, no ha anat acompanyada d'una democratització paral·lela de la societat, malgrat les polítiques socials dels Estats moderns. La conseqüència ha estat un desencoratgament de la participació dels ciutadans en els afers públics i en allò que els afecta més directament en la seva comunitat - en el barri, en el poble, a l'empresa, en el centre d'estudi... -, una societat segmentada i dividida on és difícil reconèixer els interessos col·lectius, i una perpetuació dels privilegis socials, educatius i culturals.

4.3.2.- Alhora, estem assistint a una accelerada modificació de l'estructura productiva i del mercat de treball d'aquestes societats, originada per l'introducció de noves tecnologies. Com en el mite de Prometeu, no és clar si això servirà perquè la societat progressi, perquè es reparteixi millor el treball i tothom tingui més oportunitats d'oci i lleure, o farà aparèixer nous mecanismes de dominació i alienació. Ara per ara, l'ús de noves tecnologies no sembla contribuir a corregir aquesta manca de democratització de la societat. Ans el contrari. Ha consolidat i reforçat la tendència al monopoli de la informació i la cultura, ha obert la porta al control informàtic de l'Estat sobre els ciutadans, que posa en perill les llibertats civils i el dret a la intimitat i a la privacitat i, en un moment d'erosió del que a Europa s'ha anomenat

Estat del Benestar, ha empitjorat les condicions de vida d'aquells sectors socials amb menys capacitat d'adaptació, més dependents de les formes convencionals de treball i producció.

4.3.3.- Nogensmenys, l'ecologia planteja un desafiament a l'economia que les societats europees encara han d'aprendre a resoldre. El model de creixement basat en més industrialització, producció i consum ha arribat al seu límit. La contaminació de l'aire i de l'aigua, convertits en bens escassos, la destrucció dels ecosistemes naturals, l'explotació irresponsable dels recursos naturals no renovables, i els imprevisibles efectes i perills de l'energia nuclear, mostren que la creença en un creixement econòmic quantitativament il·limitat desfà irreversiblement el medi ambient, i podrien impedir fins i tot la continuïtat de la biosfera del planeta tal com la coneixem.

4.4.- De la creació de l'Estat del Benestar a la crisi dels 70

4.4.1.- Per entendre la situació actual, però, cal considerar que en l'evolució d'aquestes societats des de la Segona Guerra Mundial hi ha hagut conquestes històriques que no es poden menysprear i que cal continuar defensant. A l'any 1942, el conegut Informe Beveridge va causar un notable impacte en els medis intel·lectuals, sindicals i polítics. La seva filosofia era senzilla: a partir d'una sèrie de dades empíriques, intentava demostrar que l'Estat podia assegurar el benestar social de tota la població mitjançant un conjunt de mesures econòmiques i programes socials. L'informe en qüestió proposa l'igualtat necessària pel ple exercici de la llibertat individual. I ho expressava eloqüentment quan proclamava que calia "llibertat contra la necessitat, contra la malaltia, contra l'ignorància, contra la misèria i la pobresa". La necessitat sorgia de l'atur, la vellesa o el fet de formar part d'una família nombrosa, i podia separar-se amb l'assegurança contra l'atur, millors pensions i algun tipus de subsidi familiar. La malaltia podia ésser derrotada amb un servei nacional de salut; la misèria, amb una vivenda millor i la planificació urbana; la pobresa, amb una política de plena ocupació. El que proposava implicava una redistribució efectiva de la renda - "pà per tothom abans que pastís per alguns" - i suposava un alt nivell de participació democràtica per tal que el govern i l'Estat no es convertissin en un Leviatà omnipresent.

4.4.2.- Les dues grans famílies polítiques de la post-guerra, els partits conservadors i demòcratacristians i els partits socialdemòcrates i socia-

listes, van ser les que desenvoluparien i implementarien una part de les seves idees. En el cicle que va anar dels anys 50 a la crisi econòmica dels 70, es pensava que les societats industrials podien millorar infinitament i els protagonistes de la vida política estaven envaïts per l'optimisme, per la sensació de seguretat que donava una economia pròspera i dinàmica. La democràcia semblava definitivament afermada per l'elevat nombre d'afiliats a partits i sindicats, i per les reformes socials instrumentades per uns governs que es podien permetre el luxe de satisfer en gran mesura les demandes socials i, alhora, estimular la inversió i la demanda amb la seva intervenció. L'expressió Estat del Benestar, en una conjuntura econòmica favorable i amb un cert consens entre conservadors i socialistes per redistribuir relativament la riquesa, va designar durant aquest cicle més que una realitat, un estat d'ànim: que es podia garantir un progrés social continuat gràcies a l'acció de l'Estat. Progrés que es concretava en l'augment de la despesa pública i, a través d'aquesta, en l'extensió de serveis socials directes a tothom - educació, salut, vivenda -, i la salvaguarda d'un mínim de seguretat existencial - transferència de recursos de l'Estat als aturats, als vells, als més desvalguts...-.

4.4.3.- Amb la fi de l'estabilitat del sistema monetari internacional a principis dels 70 i la forta pujada del preu del producte principal en el consum de l'energia i de la cadena dels plàstics, el petroli, el panorama va canviar substancialment. L'economia s'estanca, inflació i atur esdevenen incontrolables, i, amb la recessió i l'escassetat, es desfa la il·lusió del progrés social continuat, el consens es trenca i l'Estat del Benestar es clivella. Mentre els conservadors es distancien radicalment del que havien acceptat fins aleshores, una redistribució relativa de la riquesa, els socialistes veuen com el nucli central de la seva política, l'increment il·limitat de la despesa pública i els subsidis, s'enfonsa. Mentrestant, la confiança en l'estabilitat del sistema democràtic s'havia començat a trencar amb les revoltes de finals dels 60, que posaren sobre la taula el vell problema del monopoli del poder per part d'una èlite política i social i van fer patents, alhora, les mancances del somni benefactor, progressivament ofegat per la burocratització i un Estat que s'enfortia excessivament i creava formes autoritàries de tutela en tots els aspectes de la vida pública, malversant l'immens poder que li havia donat el consens de les societats de la post-guerra per construir un ordre social més just.

4.5.- L'ofensiva neoconservadora

4.5.1.- Avui, la revolució conservadora, simbolitzada a Europa per Margaret Thatcher i als Estats Units per l'era Reagan, i els confusos plantejaments dels partits socialdemòcrates i socialistes en el govern davant d'aquesta revolució, són dues cares de la mateixa moneda: la necessitat de superar l'esgotament després de la llarga crisi de la dècada dels 70. Esgotament polític, perquè la democràcia representativa s'ha deteriorat pel poc interès de la classe política en involucrar-hi concretament i efectivament els ciutadans, i s'allunya del que la legitima, impulsar la congestió i la participació més àmplia i igualitària possible de tothom en l'organització de l'Estat. Esgotament de l'equilibri social, perquè la seguretat, la previsió i l'assistència social des de l'Estat, per més extensa que sigui, pot ser ineficaç i desincentivadora si no va acompanyada de l'extensió de la democràcia a la vida i al teixit social; si no es garanteix, també, l'autogovern dels individus sobre les seves pròpies vides i es dona una permanent ampliació de les seves possibilitats, potencialitats i oportunitats. I esgotament d'una determinada imatge de l'economia, perquè la plena ocupació, l'abundància i l'expansió il·limitada estan avui ferides de mort per la revolució tecnològica, un creixement econòmic lent, lluny dels índexs anteriors a la crisi, i el negatiu impacte ambiental.

4.5.2.- La revolució conservadora ha intentat afrontar aquest esgotament exaltant la competència i la selecció dels millors, afirmant que l'enriquiment d'una minoria beneficia a la llarga a tota la societat per l'impuls que dona a l'economia, forçant-ne una reducció dràstica del paper de l'Estat, i promovent el retorn a la jerarquia i l'ordre. No ha tingut èxit. El resultat ha estat el darwinisme social, l'empobriment dels més inermes i desvalguts, bosses de marginació cada vegada més grans, la consolidació estructural de l'atur, i el desgast de les llibertats i l'Estat de Dret. Els conservadors, tanmateix, s'han aprofitat d'un problema real: el descontent de molta gent per la poca eficàcia dels serveis públics i el cost excessiu d'un Estat mastodòntic i excessivament intervencionista. I ho han utilitzat no per introduir una certa desregulació, estimular la iniciativa privada i individual de tots i cada un dels ciutadans, i afavorir l'igualtat d'oportunitats, premisses essencials d'una societat oberta i lliure, sino per protegir l'acumulació de la riquesa en unes poques mans. Acumulació que és contradictòria amb uns dels principis teòrics d'una economia social de mercat que funcioni correctament: l'absència de

monopolis i oligopolis, de "posicions dominants"; el fet que la llibertat econòmica degenera en anarquia i opressió que no té una diversitat suficientment gran d'agents econòmics en competència.

4.5.3.- La reacció de socialdemòcrates i socialistes davant d'aquesta ofensiva neo-conservadora ha estat insuficient i mancada d'imaginació. Han volgut retornar a esquemes intervencionistes, com en l'experiència del primer govern Mitterrand a França, i quan aquests han fracassat, s'han limitat a intentar combinar la reducció del paper de l'Estat en l'economia - d'una manera desigual, molt menys a Suècia, més a França, molt més a l'Estat Espanyol - amb la seva tradicional actitud que un "bon govern" paternalista soluciona tots els problemes socials. Sense la capacitat d'innovació per adequar els mecanismes de redistribució de la renda i de creació de salari social establerts per l'Estat del Benestar a un nou context econòmic i social, semblen atrapats en un discurs polític dual: per una banda, acceptar implícitament, suavitzant-los, els esquemes derivats de la revolució conservadora; per l'altra, negar-se a emprendre el conjunt de reformes imprescindibles per aprofundir la democràcia política i social i crear conseqüentment les condicions per una nova onada de confiança en els ciutadans respecte a les seves possibilitats d'influir en la vida pública. No han aportat res de nou i, per tant, estan perdent la batalla de les idees davant dels conservadors.

4.5.4.- Es previsible que el que coneixem com Estat del Benestar desaparegui ?. Alguns, en l'àmbit del laborisme anglès o la socialdemocràcia alemanya, preveuen amb pessimisme una societat estructurada entorn de la riquesa de dos terços de la població, i la precarietat de la resta, de tots aquells que no es puguin emmotllar als canvis generats per la crisi dels 70. Però és difícil que les societats industrials europees, a diferència de la nord-americana, tolerin un viatge en el temps, un retorn a l'Estat mínim dels segles anteriors, amb la desprotecció social d'amplis sectors de la població que això implica. En qualsevol cas, l'actual slogan conservador de "menys govern" és simplista i el que es necessita, segurament, és un govern millor, que no estengui innecessàriament els seus tentacles a tots els àmbits de la vida social, sense abdicar de la seva funció de protecció i responsabilitat social davant de tots els ciutadans. La filosofia de l'Informe Beveridge continua essent vàlida. El que cal és cercar altres mètodes per dur-la endavant. I, sobretot, engegar un ampli procés de democratització en els mecanismes d'execució i gestió del propi Estat del Benestar, que s'han d'articular paral·lelament amb un aprofundiment de la democràcia política.

4.6.- El repte de l'unitat europea

4.6.1.- És en aquest marc que s'inscriu el repte de la unitat europea. La dimensió del ventall de problemes polítics, econòmics, socials, ecològics i culturals de les societats industrials europees depassen les fronteres i els conceptes tradicionals de sobirania política.

4.6.2.- Avui, estem assistint a una pèrdua progressiva del control dels Estats europeus aïllats sobre els elements fonamentals que determinen les polítiques governamentals. La interdependència creixent d'Europa és un fet, més enllà de les declaracions retòriques dels caps d'Estat a les cimeres de la Comunitat Europea. A nivell econòmic, la dècada dels 80 ha vist com la introducció de tipus de canvis flexibles ha conduït al sorgiment de mercats financers transnacionals i extraterritorials que limiten la direcció estatal dels processos econòmics; la nova mobilitat internacional dels capitals ha provocat una reducció important del marge d'actuació de les polítiques econòmiques pròpies de cada Estat. A nivell cultural, la tecnologia dels satèl·lits i les noves tecnologies d'emmagatzematge i transmissió de dades i informació, donada l'explotació comercial indiscriminada d'aquestes innovacions, han provocat una modificació substancial de l'àmbit de la comunicació cultural intraeuropea. L'autonomia de les cultures europees - de les diverses cultures nacionals, així com de la cultura quotidiana de masses - està greument amenaçada; existeix el perill real que els grans consorcis nord-americans i australians que controlen els medis audiovisuals absorbeixin, sense la intervenció dels governs europeus, l'espai públic i social de les cultures europees, i siguin els que determinin la consciència cultural dels ciutadans europeus. A nivell ecològic, la contaminació ambiental causada per la pluja àcida, els efectes del recent accident de la central nuclear soviètica de Txernobil, o la destrucció dels fons marins mediterranis, mostren els límits de les polítiques medi-ambientals circumscrites a un àmbit estatal restringit.

4.6.3.- El que és vàlid en aquests nivells, ho és també en moltes altres qüestions que exigeixen respostes que van més enllà del que puguin legislar els Parlaments estatals: des de l'aparició i augment del fenomen del racisme fins a la voluntat d'impedir que es produeixi una confrontació entre l'Est i l'Oest en el sòl europeu; des de les violacions de les sancions econòmiques a Sud-àfrica fins a la coordinació davant del deute exterior del Tercer Món. La unitat europea no és, doncs, quelcom que s'hagi de construir per voluntarisme polític, sinò que obeeix a la necessitat d'afrontar conjuntament una munió de problemes específics

que no tenen solució si cada un dels Estats europeus actua separatament.

4.7.- Nacionalisme i unitat europea

4.7.1.- Si la necessitat pot comportar una inevitable disgregació dels Estats europeus en un marc unitari, això significaria una nova oportunitat per les comunitats nacionals naturals d'Europa com a subjectes polítics del procés de construcció d'Europa. Fins avui, el procés de construcció europea ha estat monopolitzat pels Estats. La seva expressió immediata, la Comunitat Europea, no és altra cosa que el resultat d'un pacte entre Estats que es continuen reservant tota la seva sobirania. Les nacions sense Estat d'Europa només s'han considerat en el context de la Comunitat a efectes de la seva consideració pel que fa a polítiques regionals per la correcció de desequilibris. I, en el millor dels casos, els pobles europeus que no van accedir en el seu moment a l'estatalitat han constituït més que un subjecte, un objecte de la política d'integració europea. Però la consciència de l'inevitabilitat de l'unitat europea produeix ja una crisi de percepció entre els ciutadans sobre el model estatal clàssic, que ja no respon a la realitat quotidiana europea en termes d'intercanvi i comunicació social i cultural. En altres paraules, a molts ciutadans catalans els resulta més proper París o Milà que Madrid, i a molts ciutadans anglesos, Amsterdam o Brusel·les que Edimburg. En termes pràctics, doncs, el nacionalisme de les nacions sense Estat no és, com s'ha volgut presentar des de la dreta o l'esquerra que defensa el vell estatisme, un factor de ralentiment o contradictori amb l'avanç de l'unitat europea. Ben el contrari, el nacionalisme de les nacions sense Estat, pel que significa d'intent de limitar i reduir el poder i les competències de molts dels Estats artificials actuals, representa una força que pot ajudar decisivament al procés d'unitat europea. I, en aquest sentit, no és sobrer recordar que és precisament el nacionalisme caduc dels Estats actuals el que impedeix l'impuls polític necessari per respondre als problemes comuns dels ciutadans europeus.

4.7.2.- L'aparició de reivindicacions nacionalistes a l'Europa de l'Est - en els darrers mesos, Letònia, Estònia, Lituània, Eslovènia... -, que acompanyen precisament les demandes de democratització política i institucional derivades del procés de crisi del "socialisme real", mostra que el nacionalisme pot impulsar positivament l'unitat europea, més enllà de la divisió dels blocs. La unitat entesa en el seu contingut més correcte, la de l'Europa de la història i la civilització comuna, de l'Atlàntic als Urals.

4.8.- La Comunitat Europea i l'Acta Única de 1992

4.8.1.- Malgrat les seves contradiccions, la Comunitat Europea sembla ésser avui l'únic instrument factible i realista per bastir un projecte d'unitat europea. La integració econòmica, la creació d'un mercat únic europeu per 1992, d'acord amb l'Acta Única, ha de valorar-se com una exigència prèvia per la integració política comunitària, sobretot si el mercat únic ve acompanyat de polítiques d'integració i solidaritat que permetin superar les diferències de riquesa entre els països europeus. Però cal subratllar també que la integració econòmica no condueix per si sola a la integració política.

4.8.2.- En gran mesura, l'impuls federalista dels pares fundadors de la Comunitat, que es plasma en un gran nombre d'aspectes del Tractat de Roma, s'ha vist truncat. Ni la Comissió Europea, entesa com una entitat supraestatal que fa propostes al Consell de Ministres i al Parlament, ni el propi Parlament Europeu han servit per configurar un sistema polític homologable a qualsevol democràcia parlamentària, malgrat que aquesta és la forma de govern de l'Europa dels Dotze. És preocupant que sigui precisament el Consell de Ministres qui ha bloquejat les decisions conduents a l'integració política, a causa del principi d'unanimitat mitjançant el qual adopta decisions. I que els Estats com a tals hagin controlat també tot el procés d'integració econòmica, limitant les seves cessions de sobirania als aspectes funcionals per la creació d'un espai de lliure canvi. Ha faltat, així, voluntat política real per caminar cap a l'unitat europea i aquesta situació ha conduït a una política "realista", consistent en el·ludir el debat sobre les grans qüestions i avançar a petites passes. Lamentablement, això ha estat utilitzat principalment pels adversaris de l'unió política, que han pogut limitar i controlar els processos d'integració. És en aquesta perspectiva que s'ha de relativitzar el paper que pot complir l'Acta Única. No s'ha d'oblidar que aquesta es formula en el moment que el Consell d'Europa rebutja el Tractat d'Unió Europea, el projecte Spinelli, aprovat pel Parlament Europeu, i que el propi objecte de l'Acta Única no va més enllà del que ja pretenia el Tractat de Roma, és a dir, la creació d'un espai econòmic únic que permetés la lliure circulació de capitals, bens, serveis i persones.

4.8.3.- De moment, la política econòmica europea gairebé no ha passat de la política agrícola, i això en detriment dels països subeuropeus. No s'ha donat cap avanç significatiu en matèria d'una polí-

tica industrial comuna, possiblement a causa del ralentiment de la reforma del Sistema Monetari Europeu. I no s'ha donat tampoc cap avanç per determinar l'estatut de l'empresa europea, mentre avança la liberalització del mercat, els grans beneficiaris de la qual són les grans companyies. Tots ells, temes que han figurat en l'agenda de prioritats dels organismes de la Comunitat en els darrers cinc anys. Més encara, el propi desenvolupament del pas cap a la integració econòmica que és l'Acta Única és pot veure avortat, creant-se alternativament una plataforma de lliure canvi oberta a tots els països de la OCDE i, especialment, als Estats Units, si continua el risc de bloqueig de les decisions per part dels més reticents a la unitat europea, com ara el govern conservador anglès.

4.8.4.- D'acord amb el diagnòstic anterior, els reptes immediats d'una política econòmica europea haurien de tenir una component necessàriament social. El control del creixement de capital requereix un debat obert sobre l'estatut de l'empresa europea, la política de fusions - atlada d'una manera irracional i que amenaça la taxa d'ocupació al generar en les petites i mitjanes empreses europees dificultats creixents per competir -, i donar les passes adequades en matèria d'unió monetària i fiscal. És fa imprescindible també l'increment de polítiques de solidaritat per combatre les desigualtats i la creixent dualització entre el Nord i el Sud europeu, el recurs a la concertació social i la democràcia industrial, garantint la participació dels treballadors en la gestió i els guanys empresarials. La creació d'ocupació, la redistribució de la riquesa, la democratització de l'economia i l'empresa, i el control dels guanys del capital, a fi d'aprofundir en l'Estat del Benestar, són les grans qüestions pendents que no es poden reduir a les polítiques aïllades de cada Estat europeu. En definitiva, l'espai econòmic comú que propiciaria l'Acta Única ha d'anar acompanyat també d'un espai social comú.

4.9.- Les prioritats programàtiques d'ERC

4.9.1.- Avançar en la superació del conflicte Nord/Sud i ajudar en temes efectius al Tercer Món.

Des de la perspectiva d'ERC, cal contemplar el món com una unitat indivisible en la qual ningú podrà viure en pau i benestar permanent mentre a milions i milions d'éssers humans s'els neguin els elements

indispensables per una vida digna i sofreixin la misèria, la pobresa i l'expoli. Les grans desigualtats entre els països rics del Nord industrialitzat del planeta i els països pobres del Sud sub-desenvolupat requereixen un canvi immediat en l'estructura econòmica internacional que no serà possible sense una modificació substancial de les actuals relacions d'intercanvi i sacrificis substancials per part dels països rics. L'escàndol reflectit en el fet que dos terços de la humanitat visquin dins o en el límit de la pobresa, sense que la comunitat internacional articuli mesures efectives per posar remei a aquesta situació, mentre es destrueixen cada any excel·lents camps de cultiu i boscos, amenaça submergir-nos en gravíssims conflictes. La continuació en el malbaratament de matèries primes i fonts d'energia no renovables per part dels països del Nord industrialitzat, el bloqueig del camí cap a un Nou Ordre Econòmic Internacional, la utilització del Tercer Món com a camp de batalla per la competència incontrolada i salvatge entre multi-nacionals, o el monopoli del sistema mundial de mitjans d'informació i comunicació per part de grups de pressió econòmica occidentals, són exemples d'actuacions contràries als principis de la solidaritat internacional i solidaritat dels diferents convenis subscrits en el marc del sistema de Nacions Unides.

Per ERC, la concreció de polítiques favorables al desenvolupament del Tercer Món implica:

4.9.1.1.- Posar fi a la concepció que els països industrialitzats poden mantenir un creixement econòmic il·limitat, donada l'escassetat de les matèries primes i la limitada capacitat de la natura per absorbir els sub-productes de l'activitat industrial. Cal una reducció dràstica del malbaratament de les matèries primes i de les fonts d'energia no renovables. Cal reduir les taxes de creixement per càpita del consum i destinar majors mitjans a inversions productives, tant en l'economia dels països industrialitzats com en l'àmbit de l'economia mundial. A curt termini, cal afavorir les concessions comercials i la transferència directa de recursos i, sobretot, corregir la balança de consum de recursos naturals en benefici d'aquelles regions del món on la població pateix fam o subalimentació.

4.9.1.2.- Un Nou Ordre Econòmic Internacional, d'acord amb l'actual dimensió de l'economia, que canviï fonamentalment les relacions d'intercanvi entre el Nord i el Sud mitjançant una modificació efectiva de l'estructura i la natura del comerç i la producció mundial.

4.9.1.3.- Un sistema efectiu de control, regulat d'acord amb el dret internacional, de les companyies multi-nacionals, que ha d'anar acompanyat d'un sistema de sancions contra la inversió, producció i ocupació que sigui contrària a les necessitats dels països del Tercer Món o constitueixin elements que afavoreixin la violació dels Drets Humans.

4.9.1.4.- Un increment de l'ajuda oficial fins al 2 per cent del Producte Nacional Brut de tots els països industrialitzats, donant prioritat a necessitats bàsiques tals com l'alimentació, la vivenda, la sanitat i l'educació.

4.9.1.5.- Un nou sistema mundial de distribució i accés a la informació en condicions d'igualtat pels països rics del Nord i els països pobres del Sud, d'acord amb les línies generals de l'Informe Macbride de les Nacions Unides.

ERC defensara durant la propera legislatura :

4.9.1.6.- Participació activa en la renegociació del deute exterior del Tercer Món, afavorint la condonació del deute d'acord amb les recents propostes del Worldlife Fund, consistents en afavorir condonacions progressives del deute per disminució de l'explotació indiscriminada de les masses forestals i camps de cultiu i altres elements essencials per al correcte funcionament de la biosfera planetària i evitar la desertització. En aquest sentit, cal participar en els programes internacionals amb Brasil per trobar una solució a la deforestació de l'Amazònia via deute extern.

4.9.1.7.- Aprofundir i reforçar les polítiques de preferència aranzelària i de disminució dels tipus d'interès pels països del Tercer Món en el marc de la concertació que en aquesta línia estan realitzant els països de la Comunitat Europea. Revisió del Tractat de Lomé, que estableix les franquícies aranzelàries entre els països ACP (Àfrica, Carib i Pacífic) i la Comunitat Europea, en condicions més favorables per a aquests països i amb un augment substancial dels Fons comunitaris al respecte.

4.9.1.8.- Impuls d'acords entre la Comunitat Europea i Amèrica Llatina a fi d'instrumentar un règim de preferències aranzelàries similar al del Tractat de Lomé. Creació d'un Fons comunitari específic amb aquest fi.

4.9.1.9.- Suport a les decisions concertades en el context del sistema de Nacions Unides per avançar cap un Nou Ordre Econòmic Internacional. Conseqüentment, impuls de polítiques progressistes per a la reforma estructural del Fons Monetari Internacional, el Banc Mundial i per revisar els acords del GATT.

4.9.1.10.- Control estricte de les actuacions i operacions comercials de les empreses de l'Estat Espanyol que actuiïn al Tercer Món. Desplegament legal d'un codi de conducta empresarial, seguint els models similars establerts pels països escandinaus.

4.9.1.11.- Increment immediat de l'ajuda de l'Estat Espanyol al Tercer Món fins un 0,7% del Producte Nacional Brut, d'acord amb la recomanació de les Nacions Unides. Limitació del pressupost de defensa per assolir aquest objectiu.

4.9.1.12.- Participació activa en els acords multilaterals i accions unilaterals de sancions econòmiques a Sud-àfrica mentre continuï el règim de l'apartheid. Eliminació de la venda d'armes a Sud-àfrica que practica l'Estat Espanyol en operacions triangulars.

4.9.2.- Avançar en la superació del conflicte Est/Oest i convertir Europa en una zona de pau.

Per a ERC, si la Pau és una condició necessària per la plena i efectiva implementació dels Drets Humans, és evident que aquesta s'ha d'entendre com a quelcom més que l'absència de guerra. Els conflictes i injustícies dins i entre els Estats tendeixen a generar amenaces d'utilització de la violència o, directament, accions armades. Per tant, l'assoliment de la Pau com a objectiu final és inseparable de la promoció de la distensió i la cooperació en el marc de l'actual sistema de relacions internacionals i de l'impuls del desarmament com a mitjà material per limitar o eliminar el risc de conflicte.

En aquest sentit, el procés que va començar fa més d'una dècada amb la Conferència sobre Pau i Seguretat a Europa (CSCE) i l'aprovació de l'Acta Final d'Helsinki constitueix un pas de gegant cap a la comprensió internacional i el reconeixement de les mesures destinades a crear confiança. Una resposta progressista a les polítiques de confrontació dels "falcons" de l'Oest i de l'Est, pretesament fonamentada en raons

ideològiques i/o geoestratègiques, és continuar aquest procés mitjançant el seu aprofundiment tant en el terreny de la cooperació econòmica i tecnològica i del respecte al dret internacional en les relacions entre els Estats com en el del control i reducció d'armaments.

Pel que fa al darrer, és urgent :

4.9.2.1.- La creació d'una estructura multilateral permanent de negociació, gràcies a la qual pugui aconseguir-se una disminució dels arsenals de tot tipus i el desarmament nuclear total. En aquesta direcció, son prioritats immediates :

- reconèixer el dret de tots els Estats afectat per les decisions sobre desarmament a pendre part en les negociacions en igualtat de condicions,

- les curses d'armament nuclear i convencional estan directament relacionades; per tant, les mesures sobre desarmament nuclear i convencional han d'ésser acordades alhora,

- cal exigir l'adhesió completa de tots els Estats al Tractat de No Proliferació d'Armaments Nuclears i exigir el seu compliment; amb aquesta finalitat, cal que els programes d'utilització d'energia nuclear amb propòsits civils, directament relacionats amb la proliferació d'armes nuclears, estiguin sota el control internacional amb l'objectiu d'evitar que interessos comercials o estratègics violin les previsions del Tractat,

- i cal donar suport a l'establiment unilateral de zones lliures d'armament nuclear, que caldria fer extensible mitjançant un acord internacional als fons marins i l'espai exterior, patrimoni comú de tota la Humanitat.

4.9.2.2.- L'horitzó final no pot ésser un altre que la dissolució de totes les organitzacions militars multilaterals existents i l'eliminació total del material disponible per a la guerra nuclear, química i bacteriològica. L'objectiu central actual de la política internacional en aquest terreny és la creació d'un gran bloc multinacional de neutralitat activa i de promoció de la solidaritat internacional que contribueixi a la distensió i al desarmament.

ERC defensarà durant la propera legislatura :

4.9.2.3.- La sortida de l'Estat Espanyol de l'OTAN. Mentre aquesta no es produeixi, cal impulsar polítiques tendents a disminuir el grau d'integració de l'Estat Espanyol en la seva estructura militar, demanant que s'acompleixin les condicions que implicava un resultat positiu del referèndum.

4.9.2.4.- La renúncia al Conveni de Cooperació Bilateral entre l'Estat Espanyol i Estats Units, suprimint la presència de forces militars nord-americanes en el territori, amb una decisió unilateral.

4.9.2.5.- En el seu context multilateral, la política exterior s'ha de fonamentar en la construcció progressiva d'una zona de seguretat europea. La seva implementació requeriria la col·laboració entre l'Europa Occidental i l'Europa de l'Est i, eventualment, la de les superpotències. Des d'aquesta perspectiva, ERC proposa:

- els governs europeus han d'impedir conjuntament - i, mentre no es dissolguin els blocs, de forma unívoca en les respectives aliances - que Europa es converteixi en un dipòsit on s'emmagatzemen les noves armes amb les quals les superpotències s'amenacen mútuament i la utilització de les quals faria Europa inhabitable. En aquest sentit, els governs europeus han de declarar inadmissibles les concepcions estratègic-militars que voldrien convertir Europa en el possible escenari d'una guerra,
- els governs europeus, d'acord amb les propostes de la Comissió Palme, han de treballar per la creació d'una zona lliure d'armes nuclears a l'Europa Central que hauria d'ésser ampliada progressivament,
- els governs europeus han de prendre part en les negociacions sobre reducció de tropes convencionals. Un primer objectiu seria la limitació de les despeses d'armament, del personal militar i de les armes convencionals a ambdós costats de la frontera que separa els blocs,
- i els governs europeus han d'intentar arribar a un acord global per a la reducció de tropes nord-americanes a Europa, amb la contrapartida d'una reducció de les tropes soviètiques a l'Europa de l'Est.

4.9.2.6.- Alhora, cal impulsar i aprofundir una política activa de seguiment de la CSCE, fonamentada en els criteris següents :

- intensificació de les relacions econòmiques i comercials entre l'Europa Occidental i l'Europa de l'Est, procurant una liberalització comercial entre l'Est i l'Oest, així com una progressiva intensificació de la transferència de tecnologia de l'Oest a l'Est.
- desenvolupament conjunt entre els països de la Comunitat Europea i els països del COMECON - inclosa l'Unió Soviètica - de nous models per a la transferència de l'Oest a l'Est de capitals d'inversió i de "know-how" amb, per exemple, "joint ventures" de capital privat i estatal amb participació proporcional en els beneficis; els projectes conjunts amb tercers països podrien facilitar aquest tipus de col·laboració.
- evitar, per principi, els boicots comercials; la llista del COCOM hauria de limitar-se a productes militars en el seu sentit més estricte.
- i impulsar la plena incorporació de l'Europa de l'Est i la Unió Soviètica al Fons Monetari Internacional, al Banc Mundial i als acords del GATT.

4.9.3.- Avançar en la unitat europea i reformar les estructures de la Comunitat Europea

Per a ERC, la meta final es la consecució d'una Unió Europea Federal que es fonamenti en la lliure cessió de sobirania de les nacions i els pobles que la integren. Aquest projecte d'Unió Federal Europea implica el reconeixement previ del dret a l'autodeterminació de les nacions sense Estat que componen Europa i suposa la desaparició d'aquells Estats que, donat el seu caràcter pluri-nacional, tenen un caràcter artificial, com és ara el cas de l'Estat Espanyol. L'Europa que volem s'ha de concebir des de l'Atlàntic fins als Urals i ha d'ésser el resultat de la plena democratització del conjunt de societats europees, tant a l'Oest com a l'Est.

En termes immediats, cal reforçar la col·laboració dels governs europeus tant en el camp de la política exterior i de la seguretat com en el camp de l'economia i el comerç, a fi que Europa pugui començar a respondre i actuar com una unitat en l'àmbit de la política mundial. En aquest sentit, un primer pas cap a la unificació d'Europa és el reforçament de la Comunitat Europea. Tanmateix, aquest reforçament hauria de dur-se a terme de tal manera que restés avui oberta la possibilitat d'associació a la Comunitat per part dels països europeus

neutrals (Suècia, Suïssa, Àustria...). Així, ERC pensa que cal considerar seriosament un procés de reforçament de la Comunitat de velocitats múltiples, que possibiliti graus diferents d'integració. L'exemple de les relacions entre les dues Alemanyes o entre Àustria i Hongria en els darrers anys són una clara mostra de que, en principi, existeix la possibilitat de noves formes de col·laboració entre l'Europa de l'Est i l'Europa Occidental.

És urgent procedir a una reforma estructural de la Comunitat Europea, en la via del Tractat d'Unió Europea, aprovat pel Parlament Europeu el 1987.

Pel que fa aquesta reforma estructural, ERC defensarà durant la propera legislatura els següents punts:

4.9.3.1.- Suprimir el principi d'unanimitat que regeix els tractats, acords i convenis multilaterals de la Comunitat Europea.

4.9.3.2.- Atorgar a la Comunitat Europea el dret a recaptar impostos propis.

4.9.3.3.- Equiparar progressivament les atribucions del Parlament Europeu respecte als Parlaments estatals, amb la corresponent cessió de potestat per part dels mateixos. La transformació del Parlament Europeu s'ha d'homologar plenament amb qualsevol democràcia parlamentària i resulta inacceptable que l'única institució europea que emana del sufragi universal es vegi relegada a una funció quasi exclusivament consultiva. Cal atribuir al Parlament Europeu la plenitud del poder legislatiu en totes les competències de la Comissió Europea, de totes les funcions de direcció de la política, impuls i control sobre aquesta i de totes les competències pressupostàries sense exclusió.

4.9.3.4.- La transformació de la Comissió Europea en un autèntic govern europeu, designada pel Parlament i responsable davant del mateix.

4.9.3.5.- La supressió progressiva del Consell de Ministres, les funcions del qual es limitarien temporalment a l'exercici de les noves competències que assumeixi la Comunitat. En el període transitori, haurà de generalitzar-se el vot per majoria, i les decisions del Consell que impliquin l'establiment de normes hauran d'ésser debatudes en el Parlament, de tal manera que sigui necessària la seva aprovació a efectes de l'entrada en vigor d'aquestes.

4.9.3.6.- Un sistema electoral únic per a tota la Comunitat, proporcional i amb llistes obertes, fonamentat en circumscripcions electorals que es corresponguin a les nacions sense Estat i regions europees. Catalunya, circumscripció electoral europea.

D'acord amb la convicció d'ERC d'assolir com a meta final una Unió Europea Federal fonamentada en les nacions i pobles d'Europa, cal incorporar a la reforma estructural de la Comunitat Europea un conjunt de garanties que permetin avançar en la seva progressiva federalització en base a les comunitats nacionals naturals. ERC defensarà també a la propera legislatura :

4.9.3.7.- La constitució d'una segona cambra europea, el Senat dels Pobles i les Nacionalitats, que es constituïria en una primera fase gràcies a un procés d'elecció en segon grau dels Parlaments nacionals o les Assemblees Regionals, i en una segona fase per sufragi directe. Això implica la desaparició d'un organisme tan decoratiu i inoperant com és l'Assemblea de les Regions d'Europa.

4.9.3.8.- La presència directa dels govern de Catalunya en els processos de formació de la voluntat dels òrgans comunitaris, i, per extensió, dels altres governs autonòmics, utilitzant de moment les possibilitats constitucionals. D'acord amb això, cal defensar la constitució d'una Oficina de Representació de la Generalitat de Catalunya a Brussel·les i Estrasburg, amb plena capacitat d'actuació en tot allò que fa referència a les competències estatutàries.

4.9.3.9.- El reconeixement, garantia i tutela positiva de les llengües i cultures dels pobles d'Europa. Totes les llengües oficials en cada Estat han de tenir el reconeixement d'oficialitat a Europa. En cas d'accions contràries del govern espanyol contra aquest principi, ERC utilitzarà els mecanismes oportuns davant del Tribunal Europeu de Drets Humans.

4.9.3.10.- La creació d'una instància d'apel·lació que busqui una solució global als conflictes que sorgeixen en el si dels Estats plurinacionals o políticament descentralitzats en les seves relacions amb la Comunitat Europea, amb capacitat de resolució.

4.9.4.- Avançar en la construcció d'un espai social europeu davant de l'Acta Única de 1992.

En la negociació del Tractat de Roma la dimensió social de la integració

europea va ésser menystinguda. Es va pensar que la dimensió social seria una conseqüència de la creació d'un mercat únic. Aquest plantejament no era del tot equivocat. L'Informe Cecchini ha demostrat, per exemple, que la creació d'un mercat únic seria capaç de crear 1.800.000 llocs de treball. En qualsevol cas, per a ERC és prioritari que la dimensió social europea tingui la mateixa consideració que la dimensió econòmica del mercat únic, amb la finalitat que els indicadors de benestar social tendeixin a igualar-se per dalt entre els països de la Comunitat Europea. Avui, són insuficients tant les regles de l'OIT, perquè s'apliquen conforme als països amb desenvolupament social més lent, com les polítiques estatals, perquè es s'aturen en el límit de les fronteres. La llibertat d'establiment i circulació dels treballadors, la forma de funcionament, organització i establiment de les companyies multi-nacionals, i altres problemes derivats del mercat únic, exigirien que els programes socials fossin equivalents entre tots els Estats, d'acord amb els principis de la Carta Social Europea.

Des de la perspectiva d'ERC, els estàndards de qualitat de vida que ha garantit arreu d'Europa Occidental l'Estat del Benestar són irrenunciables, i manifestem la nostra oposició a totes les mesures que tendeixin a abandonar al mercat els drets econòmics i socials mínims sobre els que s'ha sustentat la filosofia del Estat del Benestar.

ERC defensarà durant la propera legislatura :

4.9.4.1.- La necessitat de desenvolupar la Carta Social Europea per crear una espai social comú, amb un reforçament substantiu del Fons Social Europeu.

4.9.4.2.- La igualtat efectiva del dret al treball per qualsevol ciutadà europeu en qualsevol país de la Comunitat.

4.9.4.3.- La promoció de la concertació social en tots els processos de presa de decisions que afectin la implementació del mercat únic i que puguin tenir conseqüències sobre els drets econòmics i socials o les condicions de treball i ocupació.

4.9.4.4.- L'establiment de programes d'àmbit europeu per a les empreses a fi de facilitar la formació professional pràctica inter-europea i l'accés al mercat de treball.

4.9.4.5.- L'adequació dels plans d'estudi a les noves demandes de treball que provocarà la implantació del mercat únic.

4.9.4.6.- La creació d'un espai educatiu europeu, incrementant l'esforç en el terreny de la cooperació universitària, convalidació de títols i qualificacions, intercanvi d'estudiants i política de beques.

4.9.4.7.- L'aplicació efectiva de les directrius comunitàries existents en matèria d'equiparació entre l'home i la dona: igualtat en les retribucions, igualtat en l'accés al mercat de treball, igualtat de tracte en el règim de la seguretat social, i protecció de la maternitat; establiment dels programes de discriminació positiva pertinents.

4.9.4.8.- L'impuls de programes d'integració social dels immigrants procedents de fora de la Comunitat Europea, que han de tenir garantits els mateixos drets econòmics i socials que els ciutadans dels països de la Comunitat.

ÍNDIX

1.-	Sobirania nacional de Catalunya i transformació de l'estructura de l'Estat Espanyol	1
2.-	Aprofundiment de la democràcia, drets humans i llibertats civils	19
3.-	Política econòmica i benestar social	34
4.-	Política internacional i unitat europea	56

l' Esquerra,
la nova frontera.

Vota ESQUERRA
REPUBLICANA
DE CATALUNYA